

§16a konsekvensrapport

vedr.

Sønderskovgård

Sønderskovvej 2

5953 Tranekær

Udarbejdet af

SvineRådgivningen

Revideret juni 2023

Datablad:

Ejer	Rubenlund Agro A/S Korsvej 3, 5953 Tranekær E-mail: kontor@rubenlundagro.dk
Driftsherre	Rubenlund Agro A/S Korsvej 3, 5953 Tranekær E-mail: kontor@rubenlundagro.dk
Kontakt	Ulrik Bremholm E-mail: ulrik@bremholm.dk tlf. 20201285
Husdyrbrugets adresse	Sønderskovvej 2, 5953 Tranekær
Ejendomsnr.	4820007984
Matrikel og ejerlav	91 Bøstrup By, Bøstrup
CHR	102511
CVR / P-nummer	28864353 / 1000249965
Konsulent	SvineRådgivningen v/ Heidi Birch Wentzlau e-mail; hbw@sraad.dk tlf. 9642 4603 / 3070 4057
Ansøgningskema(er)	Husdyrgodkendelse.dk Skema nr.: 232 331
Bilag	Skema nr.: 232 331 er vedhæftet følgende bilag; <ul style="list-style-type: none"> - Miljøkonsekvensrapport - Afløbsforhold - Støv og støjkilder - Beredskabsplan - OML-rapport og beregninger

Indholdsfortegnelse

Generelle forhold	5
Projektets omfang	5
Tidligere afgørelser i hht. husdyrbrugsloven.	7
Ikke teknisk resumé.....	7
Ophør.....	9
Miljøteknisk redegørelse - Anlægget	10
Overblik over stalde og produktioner	10
Produktionsarealer – beskrivelser og kortbilag.....	10
Lokalisering.....	14
Faste afstandskrav.....	14
Landskabet og planforhold.....	15
Konsekvensvurdering.....	16
Alternativer.....	16
Vandforbrug	17
Vandteknologi.....	17
Konsekvensvurdering.....	17
Energiforbrug.....	17
Energiteknologi.....	17
Konsekvensvurdering.....	18
Lugt.....	18
Konsekvensvurdering.....	24
Støj.....	25
Konsekvensvurdering.....	27
Rystelser/vibrationer.....	27
Konsekvensvurdering.....	27
Støv.....	27
Konsekvensvurdering.....	27
Lys.....	28
Konsekvensvurdering.....	28
Fluer og skadedyr	28
Konsekvensvurdering.....	28
Transport	29
Konsekvensvurdering.....	30
Spildevand	30
Konsekvensvurdering.....	31

Opbevaringsanlæg (husdyrgødning, halm og foder)	31
Opbevaring af foder.....	31
Opbevaring af halm/rode- og beskæftigelsesmateriale.....	32
Opbevaringskapacitet husdyrgødning.....	32
Konsekvensvurdering.....	33
Affald	34
Konsekvensvurdering.....	35
Farlige stoffer	35
Ammoniakemission	36
Påvirkning af natur	37
Kategori 1 natur	37
Kategori 2 natur	38
Kategori 3 natur	38
BAT ammoniak	39
https://husdyrvejledning.mst.dk/media/187236/samspil-mellem-miljoeteknologier.pdf	40
BAT – management:	40
BAT – foderstrategi:	40
BAT-vand og energi	41
BAT- opbevaringsanlæg.....	41
Forslag til egenkontrolvilkår	42
Befolkningen og menneskers sundhed.	42
Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kat 1- og 2 natur samt bilag 4 arter.	42
Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima	42
Materielle goder, kulturarv og landskab.....	43

Generelle forhold

Projektets omfang

Ansøgning om godkendelse af en udvidelse af produktionsanlægget på Sønderskovvej 2, 5953 Tranekær er indsendt via skema nr. 232 331 i www.husdyrgodkendelse.dk

Ejendommens gældende miljøgodkendelse er §12 godkendelse af maj 2016. Godkendelsen er endnu ikke udnyttet.

Der er 3. juli 2018 indsendt ansøgning om at re-godkende projektet fra 2016 i hht. den nye husdyrbrugslov med en §16a godkendelse. Projektet fra 2016 blev tilpasset med alternative virkemidler indarbejdet som to alternative projekter i samme ansøgning.

§16a ansøgningen blev meddelt 20. december 2019 – men påklaget og overdraget til sagsbehandling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet ultimo 2020. Sagen blev afgjort 10. marts 2021 – godkendelsen ophævet og hjemsendt til fornyet behandling. Sags nr. NMK – 1005878.

Nærværende ansøgning er således en genbehandling af §16a godkendelse af 20. december 2019.

Nævnet anfører følgende som afgørende for hjemsendelsen;

- Ammoniakpåvirkning af nærliggende skov – kategori 3 natur.
  - Vurderingen foretages med baggrund i en beregnet baggrundsbelastning som gennemsnit af grid-niveau over de tre forudgående år for kommunens afgørelse.
- OML beregning
  - Vilkår til indre diameter på afkast fastsættes.
  - Projekttilpasning skal sikre at lugtgenekriterierne kan overholdes.
- Gyllekøling
  - Vilkår til specifik køleydelse og anlægsdimensionering fastsættes.
- BAT
  - BAT-kravet fastsættes med baggrund i bundprofil og gyllesystem.
- Lagerkapacitet – gylle
  - Opbevaringskapacitet mindre end minimumskapaciteten – der skal sikres tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Nærværende ansøgning er ændret på følgende punkter jf. Nævnets krav;

- Ammoniakpåvirkning af nærliggende skov - **opfyldt**
  - Projekttilpasning på anlæggets størrelse, placering og virkemiddel.
  - Genberegning af baggrundsbelastning v. Svendborg Kommune.
- OML-beregning - **opfyldt**
  - Projekttilpasning afleder stor reduktion på lugtudledningen.
  - Beregning og tiltag på ventilationen tilpasset.
- Gyllekøling – **ikke længere relevant**
  - Udgår som virkemiddel
- BAT - **opfyldt**
  - Eksisterende stalde indgår uden ændringer på bundprofilen – fastsat til BAT for eksisterende stalde.
- Lagerkapacitet – gylle - **opfyldt**
  - Der tilføjes ekstra gyllebeholder

Ansøger har i 2016 fået §12 godkendelse til at etablere en ny slagtesvinestald med 5.300 stipladser syd for ejendommens eksisterende bygningsanlæg. I eksisterende stalde godkendte man ombygning til smågrise, som efter ombygningen ville indeholde 3.080 stipladser.

Godkendt virkemiddel til begge stalde var forsuring tilkoblet SmellFigther og der skulle etableres fast overdækning på eksisterende beholder. Virkemidlerne således med effekt på både lugt (43%) og ammoniak (70%). Til driften af virkemidlerne godkendtes hus til fiberfraktion samt procestank til forsuring af den tynde del som blev forbundet til eksisterende lagertank.

Ansøger har i 2021 søgt og fået byggetilladelse med udgangspunkt i den gældende godkendelse.

Grundet projektilpasninger har det været nødvendigt sideløbende at søge miljø- og byggetilladelse til hhv. foderlade, udleveringsluse samt ensilagesilo som ikke indgik i projektet fra 2016. Langeland Kommune har i september 2021 meddelt §10 tilladelse til både foderlade, sluse og ensilagesilo.

Husdyrbruget bliver med det ansøgte omfattet af reglerne for IE-husdyrbrug, da der på ejendommen er mere end 2.000 stipladser til slagtesvin i driften.

Samdrift

Rubenlund Agro A/S, driver landbrug på flere andre adresser med husdyrbrug.

Produktionen på Søndergårdsvej 2, er ikke i samdrift med andre ejendomme, da produktionen teknisk, forurenings- og driftsmæssigt står alene med eget foderanlæg og opbevaring af husdyrgødning og driften er ikke afhængig af andre produktioner i selskabets portefølje.

Erhvervsmæssig nødvendighed

Produktionen på Søndergårdsvej er etableret i 2000 efter VVM-screening i Fyns Amt.

For at sikre kontinuert udvikling og muligheden for at opretholde fuldtidsarbejdspladser i ejendommens husdyrbrug, er godkendt udvidelse i form af en ny slagtesvinestald og ombygning af eksisterende stald til smågrise. Ejendommens nye stalde erstatter lejemaal i mindre og nedslidte stalde på Tåsinge/Langeland. Produktionen herfra flyttes til de nye meget miljøvenlige og energieffektive stalde der forventes opført på ejendommen.

Landzonetilladelse

Den eksisterende stald er beliggende i landzone med umiddelbar tilknytning til de øvrige bygninger og beboelse på Sønderkovvej 2 hvortil den oprindeligt er etableret.

Idet der allerede er etableret en produktionsbygning med lagertank, lader og maskinhus, og den ansøgte udvidelse knytter sig til det eksisterende byggefelt, er det ansøgers vurdering at det ansøgte lever op til planlovens bestemmelser. Etablering og udvidelse af ny stald er derfor ikke omfattet af krav om landzonetilladelse.

Den ansøgte udvidelse er nødvendig for ejendommens fortsatte drift som produktionsejendom og vil efter udvidelsen fremstå som en velproportioneret produktionsenhed til smågrise-og slagtesvin.

Se også afsnittet om Landskab og planforhold.

Tidligere afgørelser i hht. husdyrbrugsloven.

Afgørelse		Projektets omfang
VVM-screening Fyns Amt 1999 - 2000	Ny slagtesvinestald med tilhørende gyllebeholder.	7.450 slagtesvin – via normtalstilpasninger omregnet til ; 8.660 slagtesvin (31,1-103,3 kg)
§12 godkendelse 27. maj 2016 (Endnu ikke udnyttet)	Ny slagtesvinestald og ombygning af eks. til smågrise	20.000 smågrise (7-30 kg) 19.560 slagtesvin (30-111 kg)
§16 godkendelse 20. december 2019 (Påklaget)	Uændret projekt Virkemidler tilpasset	1500 kvm produktionsareal til smågrise 2446 kvm produktionsareal til slagtesvin 2954 kvm produktionsareal til slagtesvin
§16 godkendelse 10. marts 2021 (Ophævet og hjemsendt)	MFKN	Miljø og Fødevareklagenævnet ophæver og hjemviser sagen til fornyet behandling.
§10 godkendelse	Foderlade Udleveringsluse	540 kvm 303 kvm
§11 godkendelse	Ensilagesiloer	3*400 kvm planlager

Tabel 1: Oversigt over husdyrafgørelser på Sønderskovvej 2, Tranekær.

Ikke teknisk resumé

Gældende godkendelse til udvidelse på ejendommen omfatter 5.300 nye stipladser til slagtesvin og 3.080 stipladser til smågrise der indrettes i ejendommens eksisterende stalde. Denne udvidelse er der 2021 søgt og givet byggetilladelse til.

Ejer søgte i 2019 at omlægge produktionsgodkendelsen fra at være opgjort på stipladser og årsproduktion til den nye husdyrbrugslov hvor der reguleres på baggrund af de produktionskvadratmeter der er opmålt i driften. Denne godkendelse omfattede 1500 kvm til smågrise og 5403 kvm til slagtesvin.

Godkendelsen blev i januar 2020 påklaget og i marts 2021 hjemsendt til fornyet behandling v. Svendborg Kommune.

Idet ejer fortsat ønsker produktionsgodkendelsen opdateret til regelsættet fastsat v. ny husdyrbrugslov fremsendes nærværende og tilpassede ansøgning til genbehandling.

Projektet er tilpasset således at der nu indgår 1631 kvm produktionsareal til smågrise, 4577 kvm til slagtesvin.

Ejendommens eksisterende stalde bevarer sin bundprofil men indrettes til smågrise. Nye stalde etableres i hht. ansøgte bygningstilpasninger som en 'tvillingestald' – således kortere men bredere end den tidligere ansøgte. Ejendommens beholderkapacitet udvides med en ekstra beholder for at imødekomme krav om 9 mdr's opbevaring på husdyrbruget og opfylde Miljøstyrelsens anbefalinger om at adskille forsuret/ikke forsuret gylle. Ny tank etableres med fast overdækning for at imødekomme udfordringer med at fastholde dækkende flydelag på forsuret gylle.

Virkemiddel til ammoniak- og lugtreduktion fastholdes uændret som forsuring m. separation. Virkemidlets effekt på staldene er tilpasset ny viden, ihht.

<https://husdyrvejledning.mst.dk/media/187236/samspil-mellem-miljoeteknologier.pdf>.

Således anvendt 56% reduktionseffekt for ammoniak og 51% reduktionseffekt for lugt for alle stipladser til slagtesvin. Smågrisestalden er undtaget virkemidlet.

Den eks. smågrisestald forbindes med den nye slagtesvinestald med en forbindelsesgang. Derved kan eksisterende forrum og servicefaciliteter fortsat anvendes. De to nye slagtesvinestalde ligger parallelt og er også forbundet med gang i hele bygningens længde.

SvineRådgivningen har på vegne af ejer og driftsherre indsendt en ansøgning om genbehandling af miljøgodkendelse. Ansøgningen er indsendt via det digitale IT-ansøgningsystem

www.husdyrgodkendelse.dk med skema nr. 232 331.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse, er der en række krav der skal være overholdt. For at sikre dette, foretages der beregninger i ansøgningskemaet.

Best Available Technique (BAT)

For IE-husdyrbrug er der fastsat regler om at der skal indføres BAT.

BAT skal indføres for at minimere ressourceforbruget ved produktionen.

I ansøgningen er der beregnet et BAT-niveau for ammoniakfordampning fra stalde og lagre. BAT-niveauet honoreres ved at indrette den nye slagtesvinestald med delvist fast gulv (25-49% fast), der reducerer ammoniakfordampningen i forhold til fulldrænet gulv. De nye stalde tilkobles forsøringsanlæg og separation, virkemidlet er også beskrevet i tidligere ansøgninger, men i nærværende ansøgning tilpasset nyeste viden om effekt og drift. Således anvendes 56% reduktionseffekt for ammoniak og 51% reduktionseffekt for lugt. Nye stipladser håndteres i BAT-vurderingen som ny stald.

Den eksisterende stald er indrettet med fulldrænet gulv og anvendes i nudriften til slagtesvin. Ansøger vil efter etableringen af de nye stalde til slagtesvin ændre driften i de eksisterende stalde vil at skifte inventar og indrette stalden til smågrise. Bundprofilen fastholdes som fulldrænet og stalden håndteres i BAT-vurderingen som eksisterende stald. Et mindre område der har fungeret som udlevering inddrages i ordinær drift som 'ny stald' fordi det ikke tidligere var talt med i de fungerende stipladser. Stalden kan jf. <https://husdyrvejledning.mst.dk/media/187236/samspil-mellem-miljoeteknologier.pdf> ikke tilkobles forsøringsanlægget med effekt på udledningen idet effekten på klimastaldene for nuværende er alt for usikker og ikke dokumenteret.

Derudover etableres ny gyllebeholder med fast overdækning, denne indgår i BAT-vurderingen som ny lagerkapacitet. Mens eksisterende beholder fastholdes uændret uden overdækning og med pumpeforbindelse fra de eksisterende stalde.

Ud over at indføre BAT for at reducere ammoniakfordampningen fra stalde og lagre, skal husdyrbruget indføre BAT i forhold til management, ressourceforbrug, fodring og opbevaring af husdyrgødning.

Påvirkning af natur

Ejendommen ligger med god afstand til særligt følsomme naturområder. Ved ansøgning om miljøgodkendelse, er der krav til maksimal belastning af de omkringliggende naturområder med kvælstof, som følge af ammoniakfordampning fra stalde og lagre. Kravene er forskellige i forhold til naturens kategori. For kvælstoffølsom natur i Natura-2000 områder, hvor Danmark har en international forpligtigelse til at sikre gunstige vilkår for naturen, er kravet skrappest (Kategori 1 natur). Her er der også krav om at vurdere belastningen i kumulation med andre projekter/husdyrbrug.

Det ansøgte projekts påvirkning af omkringliggende Natura-2000 områder med kvælstofdeposition som følge af ammoniakfordampning fra stalde og lagre er ikke målbart – således illustreret ved 0,0 kg N/ha/år. Da det opfylder det skrappeste krav til maksimal kvælstofdeposition til natur i Natura2000 områder, er det ikke relevant at vurdere på kumulation med andre husdyrbrug.

For større naturområder udenfor de internationale forpligtigelser, er der krav om en maksimal total kvælstofdeposition på 1 kg N/ha/år, som følge af ammoniakfordampningen fra stalde og lagre. Påvirkningen fra det ansøgte vedrører en samlet kvælstofdeposition til det nærmeste af disse områder er heller ikke målbart, også her illustreret ved 0,0 kg N/ha/år.

For de lidt mindre naturområder skal kommunen foretage en konkret vurdering af hvilken belastning området kan tåle, dog kan der kun i meget særlige tilfælde stilles krav om en merbelastning på under 1 kg N/ha/år. Påvirkningen af de omkringliggende naturområder ligger alle under 1 kg N i merbelastning. Kun ét naturområde, et skovområde SØ fr anlægget 'Sønderskov' modtager mer-belastning over 1 kg. Svendborg og Langeland Kommune har derfor i forbindelse med sagsbehandlingen foretage en konkret vurdering af områdets naturkvalitet.

For at sikre mod mange mindre udvidelser, der hver især giver en merbelastning på naturområderne, er der en regel om, at merbelastningen skal beregnes med udgangspunkt i forskellen mellem den tilladte drift for 8 år og nudriften.

Ansøgningen om miljøgodkendelse af smågrise- og slagtesvineproduktion på Sønderskovgård, overholder kravene til maksimal kvælstofdeposition til den omkringliggende natur, som følge af ammoniakfordampning fra husdyrbrugets stalde og lagre.

Lugt

Husdyrbruget ligger på adressen Sønderskovvej 2, 5359 Tranekær, den østlige del af Langeland.

I ansøgningskemaet er der beregnet en geneafstand og en vægtet gennemsnitsafstand til omkringboende; byzone, samlet bebyggelse og enkeltboliger i landzone uden landbrugspligt.

Af beregningerne ses, at geneafstanden ikke er overholdt til enkelte nabobeboelser samt en mindre samlet bebyggelse. Der har allerede med tidligere ansøgninger været udarbejdet og fremsendt en OML-beregning som dokumenterer at anlægget efter udvidelsen opfylder lugtgenkravene – denne er i forbindelse med genbehandling og projektilpasninger opdateret.

Lugtgene til alle både naboer og samlet bebyggelse opfyldes med få tekniske tiltag på anlægget, se afsnittet om Lugt samt vedhæftet bilag fra SWECO.

Ophør

Der er tale om kontinuerlig drift i anlægget, - kun afbrudt af få dages vask og desinfektion fordelt jævnt gennem de enkelte sektioner over hele cyklus. Disse perioder med vask og desinfektion giver ikke anledning til væsentlige afvigelser i driften som vil kunne registreres i lokalområdet.

Ved ophør af produktion på ejendommen afsættes alle dyr til slagteri, DAKA eller levebrug.

Stalde samt opbevaringsanlæg tømmes for husdyrgødning, der udspredes på udbringningsarealerne eller afsættes.

Olie- og kemikalieoplag destrueres eller afhændes til kommunens affaldsordning. Fast affald afhentes til autoriseret destruktion eller afhændes via kommunens affaldsordning eller genbrugspladser. Medicinsk affald afleveres til destruktion. Fodersiloer og –lade tømmes og rengøres. Staldene rengøres og desinficeres efter tømning for dyr.

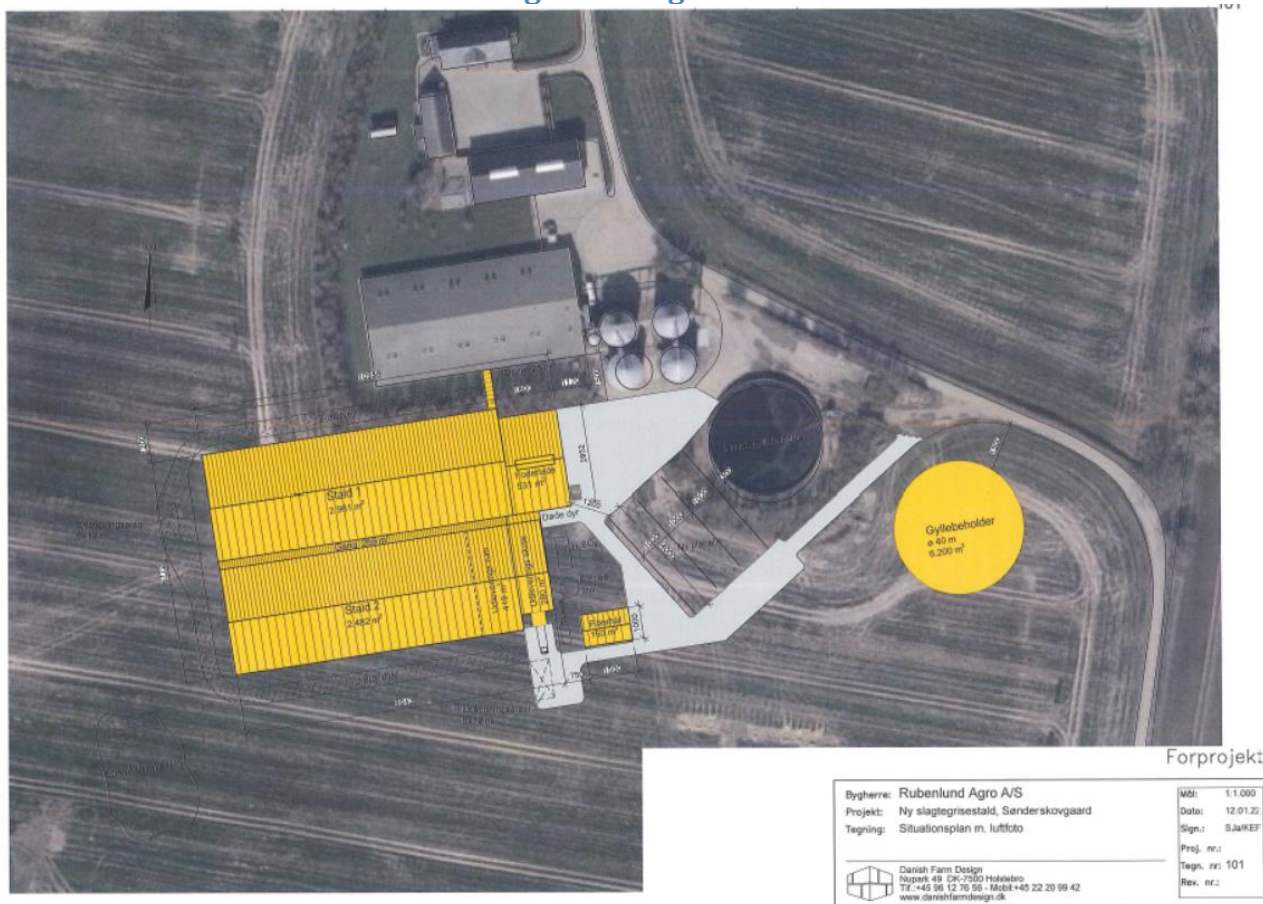
Miljøteknisk redegørelse - Anlægget

Overblik over stalde og produktioner

Stald	Dyretype og staldsystem	Produktionsareal (m ²)			Produktionsareal (m ²)
		8-årsdrift	Nudrift	Ansøgt	\$16 ansøgning 2019 (Ansøgt)
Eksisterende stald	Slagtesvin. Drænet gulv og spalter (33/67) Smågrise. Drænet gulv og spalter (50/50) <i>Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv</i>	1.500	1.500	1.631	1.500
Nye stalde	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv <i>Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv</i>	-	-	4.577	2.446 2.954
SUM		1.500	1.500	6.208	6.900

Tabel 2. Oversigt over stalde, produktioner og stipladser

Produktionsarealer - beskrivelser og kortbilag

Driftsbygningerne på husdyrbruget er beskrevet herunder.

Eksisterende stald

Stalden er opført i 2000 og indrettet med 10 sektioner til slagtesvin, sektionerne har fulddrænet gulv, og derudover indeholder stalden en udlevering med fulddrænet gulv og en foderlade m. tilhørende forrum/servicefaciliteter.

I forbindelse med omlægningen af driften indrettes udleveringsrum til syge/aflastning/buffer til mindre og plejekrævende grise. Udleveringen har tidligere været undtaget produktionsarealet iht. Lovens definition af produktionsarealer. Ved indretning til 'aflastningsafdeling' skal arealet inddrages i beregningen som 'nyt' produktionsareal trods det altid har været en del af driften.

Stalden har en gang på langs gennem stalden. Adgang til stalden sker via forrum placeret ved den nordøstlige gavl. Bygningen er opført i lyse betonelementer, og har eternittag. Stalden ventileres med undertryksventilation. Der er 4 kornsiloer ved den østlige facade samt en mindre råvaresilo.

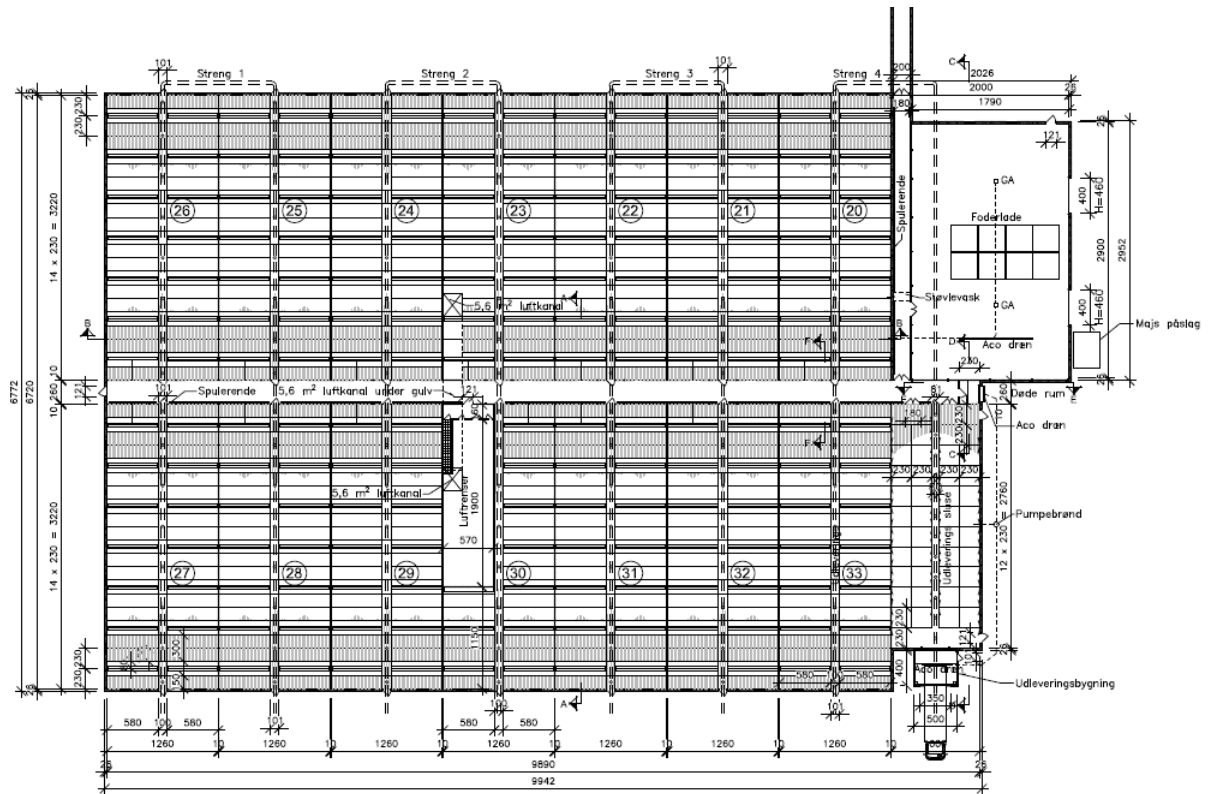

Nye slagtesvinestalde

Stalden er ansøgt og forventes opført 2022 som en udvidelse mod syd.

Stalden indrettes til store grise med 25-49% fast gulv. Staldene inddeles i 14 sektioner med forbindelse til den ny klimastald mod nord samt et udleveringsrum og en sluse der ikke indgår i produktionsarealet. Adgang til stalden sker via den eksisterende stald og dennes forrum. Bygningen opføres i betonelementer, og får eternittag. Stalden ventileres med undertryksventilation.

Staldene er forbundet med en langsgående gang hvortil alle sektioner har ind/udgang. Ved staldens østlige gavl etableres det beskrevne udleveringsrum og en lastvognssluse for pålæsning.

Gyllebeholder (eksisterende)

Beholderen er opført i 1999. Beholderen er opført i beton med udvendige spændebånd. Beholderen er omfattet af 10 års beholderkontrol og kontrolleres hvert 10. år.

Beholderen har IKKE fastmonteret pumpe.

Ny gyllebeholder – procestank og fiberhus.

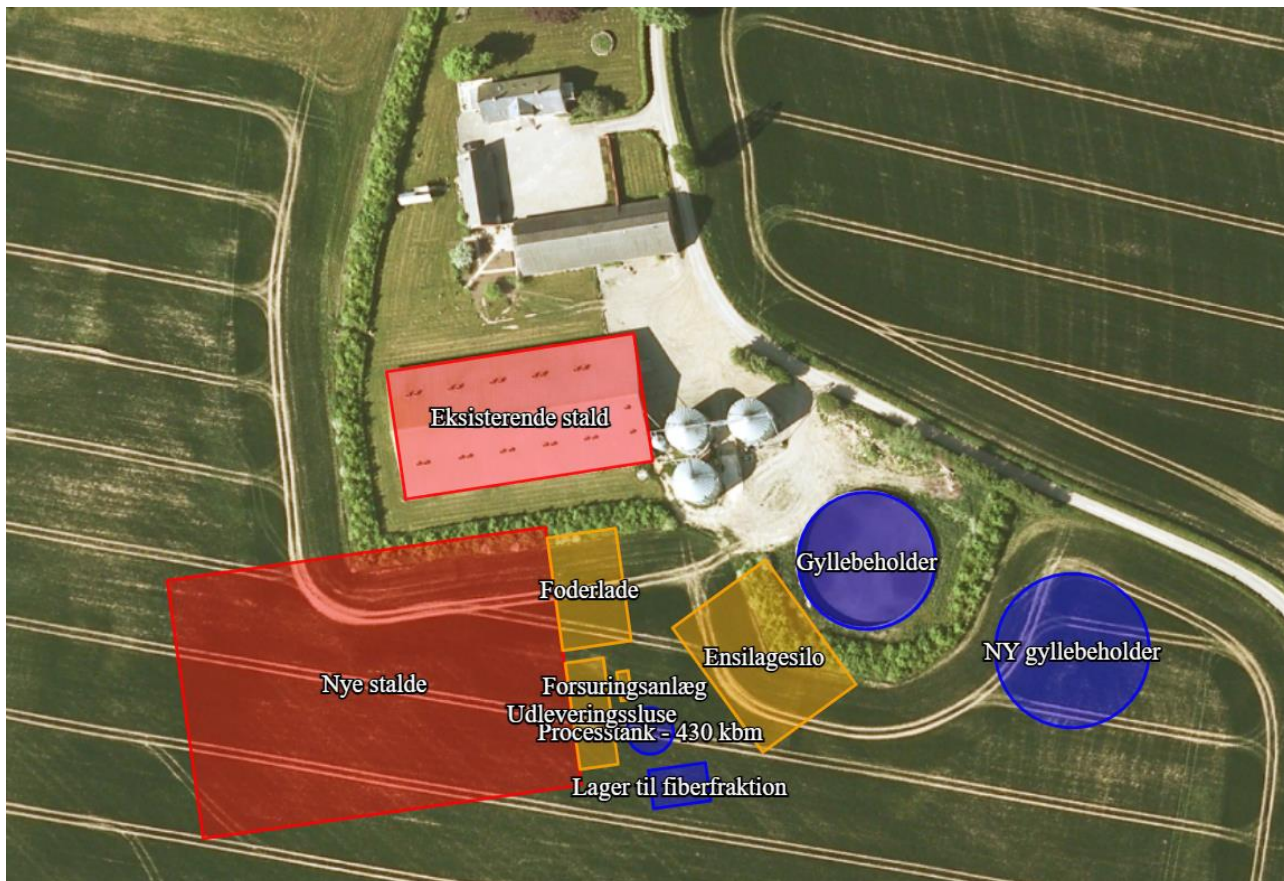
Beholderen er ansøgt 6.200 kbm og forventes opført 2024. Beholderen opføres af betonelementer. Beholderen omfattes af 10 års beholderkontrol og kontrolleres hvert 10. år.

Beholderen får IKKE fastmonteret pumpe.

Procestank er ansøgt 430 kbm og forventes opført 2024. Beholderen opføres af betonelementer. Beholderen omfattes af 10 års beholderkontrol og kontrolleres hvert 10. år. Beholderen ligger under jord, kun ca. 40-50 cm over terræn vil være synlig.

Fiberhus er ansøgt 150 kvm – gødningsandel ca. 50% = 75 kbm. Forventes opført 2024. Huset laves som stålkonstruktion og vægge med betonelement 1,4 m derover stålplader. Taghældning 35° og taget beklædt med cementbølgeplader.

Oversigt over staldafsnit i skema 232 331.

Se bilag 2 for uddybende situationsplan.

Management

Produktionen er underlagt reglerne for Danish kontrollen. Heri indgår afsnit om bortskaffelse af døde dyr, miljøbeskyttelse og etiske regler for svineproduktion.

Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsnet.

Antallet af dyr optælles en gang årligt ved kalenderårets slutning og indberettes til CHR-registeret.

Planer for håndtering af uheld og ulykker er beskrevet i "Beredskabsplanen". Udstyr der anvendes på ejendommen i produktionen, repareres og vedligeholdes efter behov. Området omkring ejendommen rengøres efter behov.

Rengøring og desinficering

Alle sektioner sættes i blød før vask med lavtryksvanding af sti- og gangarealer. Herefter højtryks renses stibund, inventar og vægge mens loftet skylles ned med koldt vand. Sektionen lukkes og der tilsættes varme for udtørring af staldrummet. Når sektionen er tørret ud, desinficeres stalden forud for indsættelse af nye grise.

Overbrusning i svinestalde

Der er og bliver etableret lovpligtig overbrusning i stalde til grise over 20 kg. Overbrusningen virker som temperaturregulering for dyrene og fordi der bruses med koldt vand, vil rumtemperaturen samtidig falde. Herved mindskes ammoniakfordampningen fra kanaler og overflader. Samtidig styres dyrenes gødeadfærd til de områder hvor stibunden er køling og fugtig, - disse arealer placeres mest hensigtsmæssigt på drænet stibund (spaltearealer).

Klimastaldene kan undtages kravet om overbrusning frem til grisene vejer 20 kg.

Bedst tilgængelige staldteknologi;

Eksisterende stalde er etableret med fulldrænet gulv – bundprofilen fastholdes og ændres ikke i forbindelse med omlægning af driften fra slagtesvin til smågrise.

Nye slagtesvinestalde etableres med delvis fast bund 25-49% - gulvtypen er BAT for dyregruppen.

Nye slagtesvinestalde etableres med forsuring og separering af husdyrgødningen – ammoniakreducerende effekt 56% - lugtreducerende effekt 51%.

Ny procestank og gyllebeholder etableres med fast overdækning.

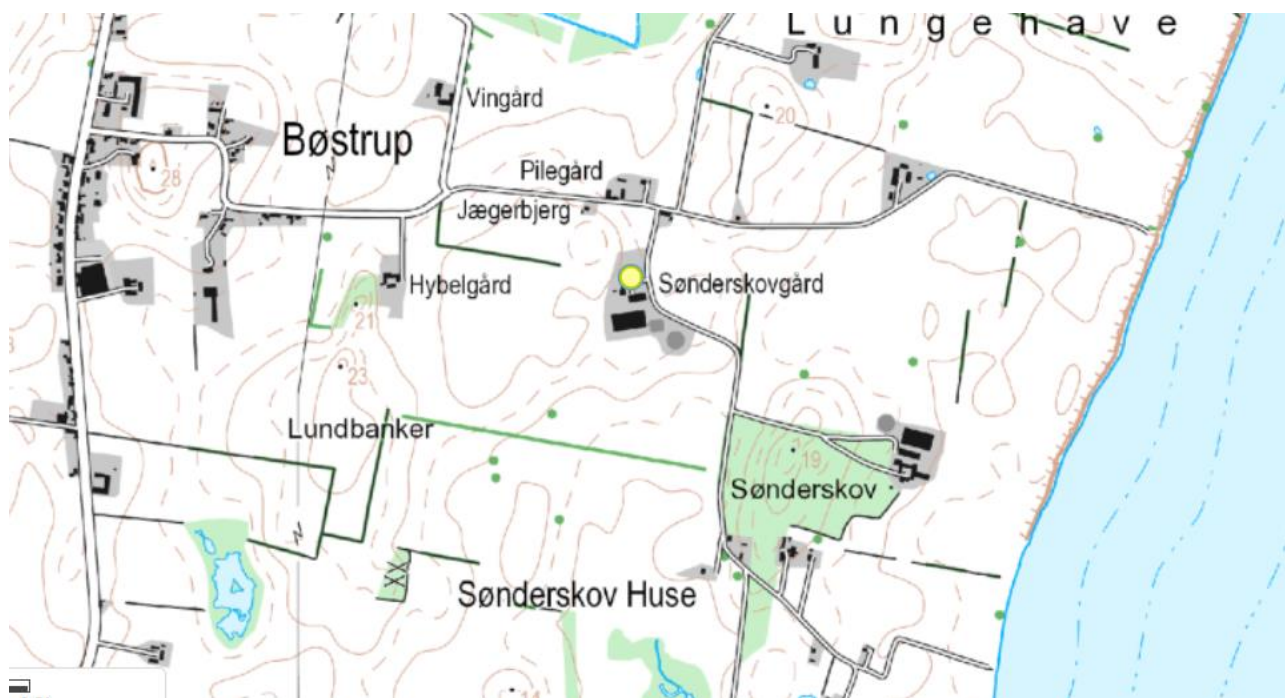
Lokalisering

Husdyrbruget ligger på adressen Sønderskovvej 2, 5953 Tranekær, på en østlige side af Langeland.

Nærmeste byzone er markeret ved Lejbølle, nærmeste samlede bebyggelse ved Bøstrup og der ligger flere nabobeboelser langs Bøstrup Strandvej.

Adgang til staldanlægget og gyllebeholdere sker via Bøstrup Strandvej og Sønderskovvej, begge klassificeret som offentlige veje. Der er ved udkørsel fra ejendommen gode oversigtsforhold.

Terrænet er faldende mod øst, ned mod vandet.

Faste afstandskrav

Afstandskravene i henhold til §6 i Husdyrloven er overholdt, da husdyrbrugets anlæg **IKKE** er beliggende;

- Indenfor eksisterende eller fremtidig byzone eller sommerhusområde
- I et område i landzone, der er lokalplanlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller offentlige formål herunder rekreative områder, institutioner o. lign.
- I en afstand af mindre end 50 m fra en nabobeboelse.

Afstandskravene i henhold til §8 i Husdyrloven er overholdt til de nye stalde – herunder er vurderet;

Nærmeste	Afstand (m)	Beskrivelse	Afstandskrav (m)
Byzone	1.187	Lejbølle By, Bøstrup	
Samlet bebyggelse	652	Bøstrup, markeret v. Bøstrup Strandvej 22	
Nabobeboelse	262	Nærmeste nabo er Bøstrup Strandvej 26, 5953 Tranekær	50 m
Kirke	1.200	Bøstrup Kirke	
Sommerhusområde	3,2 km	Dageløkke lokalplan 17.03/17.04	50 m
Naboskel	160		30 m
Beboelse på samme ejendom	130		15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>25		25 m
Almen vandindvinding	>50		50 m
Ikke almen vandindvinding	>25		25 m
Vandløb	550	Svalebølle Lung	15 m
Dræn/grøft	>15		15 m
Sø	375	§3 sø øst for staldanlægget	15 m
Offentlig vej – privat fællesvej	15	Ny beholder	15 m
* Der kan være dræn på marken, hvor byggefeltet er angivet. Hvis der i forbindelse med gravearbejdet, opdages drænrør, følges disse 15 m fra bygningen og omlægges herfra så afstandskrav på 15 m kan overholdes.			

Tabel 3. Afstandskrav

Landskabet og planforhold

Landskabet på Langeland er overordnet set et randmorænelandskab, der er skabt af den baltiske gletsjer, der havde sit fremstød gennem Østersøen for ca. 15.000 år siden. Ved mødet med Fyn delte gletsjeren sig i to tunger rundt om øen, henholdsvis Lillebæltsgletsjeren og Storebæltsgletsjeren, der har haft afgørende betydning for den geologiske dannelse af Langeland.

Planforhold

Sønderskovgård er beliggende i et område, som i forslag til Kommuneplanen 2013-2025 er udpeget som øvrigt åbent land udenfor større sammenhængende landskabsområder, geologiske beskyttelsesområder eller områder med værdifuldt landskab.

Staldanlægget og arealerne i umildbar tilknytning er alle beliggende i større værdifulde landbrugsområder. Anlægget er ikke beliggende indenfor områder til større husdyrbrug > 500 DE. Dette er dog ikke en forudsætning for at kunne ændre, udvide eller etablere en husdyrproduktion, så længe husdyrloven overholdes.

I ny Kommuneplan 2017-2029 er ejendommen ligeledes beliggende i område, der er udpeget til særligt værdifulde landbrugsområder og arealer for store husdyrbrug.

Både eksisterende stald og den nye stald er beliggende i et område med særlig drikkevandsinteresse.

Anlægget er ligeledes beliggende udenfor særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder og naturområder af lokal, nationale eller international betydning.

Umildbart vurderes anlæggets placering ikke at være i strid med retningslinjerne i kommuneplanen.

Sønderskovgård – billede mod nord.

Ejendommen ligger **udenfor** områder der i kommuneplanen er udpeget som:

- *Værdifulde kulturmiljøer*
- *Kulturhistoriske bevaringsværdier*

Ejendommen ligger i et tyndt befolket område. Omkring ejendommen ligger spredt landbrugsbebyggelse og mange af markarealerne er adskilt af læhegn.

Der ligger ingen fredede fortidsminder lige omkring ejendommen, men beskyttede jord- og stendiger findes flere steder på ejendommens arealer.

Konsekvensvurdering

Driftsændringer i den eksisterende bygning samt etablering af nye bygninger parallelt med den eksisterende bygning, vurderes ikke at påvirke udtrykket i landskabet væsentlig.

De nye stalde etableres som udgangspunkt i samme plan som den eksisterende stald. For udvidelsen anvendes samme niveau som nuværende bygning for at fastholde anlæggets helhedsindtryk som sammenhængende bygningsmasse og bevare indtrykket af et stort men samlet gårdanlæg.

Det vurderes, at det ansøgte byggeri er placeret hensigtsmæssigt i landskabet, og at der kan opnås en harmonisk helhed i byggeriet, som med de beskrevne tiltag vil kunne indarbejdes i landskabet uden medføre en skadelig påvirkning af landskabet eller kulturmiljøer.

Alternativer

Ejer har i forbindelse med ansøgningen afdækket mulighederne for at placere samme udvidelse på andre adresser i tilknytning til eksisterende byggeri og med mulighed for at udnytte andre eksisterende anlæg mest muligt samtidig med at man fastholdt en sammenhæng i den interne logistik. Dette er ikke lykkedes.

Placeringen på Sønderskovvej valgt pga. af den eksisterende stald, hvor der er mulighed for at anvende det eksisterende forrum, fodrings- og lagerfaciliteter for den samlede udvidelse. Placeringen er begrænset af hverken beskyttelseslinjer, lokalplaner, fredninger eller særlig værdifulde naturtyper.

Placeringen af de nye bygninger er desuden begrundet i, at udvidelsen ønskes etableret med størst mulig afstand til omkringboende generelt, herunder også andre svineproduktioner, og med særligt fokus på hensynet til by- og sommerhusområder.

0-alternativ

Produktionens 0-alternativ er fortsat drift af stalden til slagtesvin hvor der kan produceres 8660 slagtesvin pr. år. Produktionen er forholdsvis lille og det vil på sigt ikke være en rentabel størrelse på en produktion.

Vandforbrug

Drikkevandet leveres af offentlig vandforsyning fra Snøde/Stoense vandværk, i Snøde. Der er ingen private brønde eller borer på ejendommen.

Det forventes, at produktionen vil bruge ca. 23.000 m³ vand årligt. Forbruget er inkl. vand til vask af stalde m.v. Forbruget er estimeret på baggrund af eksisterende dyrehold og erfaringer fra ansøgers andre produktioner.

Vandteknologi

Alle drikkepipler er placeret over foderkrybber, så spildt vand opsamles og vandspild reduceres.

Lovpligtig overbrusning til smågrise og polte er tids- og temperaturstyret for at mindske spild.

Staldene sættes i blød før rengøring, for at reducere vandforbruget til vask.

Der føres regnskab med vandforbrug via den årlige opgørelse fra vandværket. Idet der er tale om en nyetablering, er der ingen konkrete erfaringstal fra produktionen. Der vil fremadrettet være stort fokus på ressourceforbruget, og vandforbruget vil løbende blive fulgt (ca. en gang om måneden). Staldene vil ligeledes blive kontrolleret dagligt, og der vil blive udført småreparationer med det samme eller tilkaldt service, hvis der er behov for det

Konsekvensvurdering

Udvidelse af produktionen vil medføre et øget vandforbrug, svarende til det større produktionsareal til slagtesvin samt den nye dyregruppe smågrise. Ansøger forventer ikke at forbruget vil afvige væsentligt fra normalt på lignende produktioner.

Energiforbrug

Elektricitet anvendes primært til lys, foderanlæg og ventilation.

Der er tændt lys i staldene i dagtimerne efter behov og lovkrav. Der anvendes dieselolie til varmekanon, ved udtørring af stalde. Den primære energikilde i nudrift er et oliefyrt.

Der føres regnskab med energiforbrug via den årlige opgørelse fra elselskabet.

Det samlede energiforbrug forventes at være ca. 425.000 kWh pr år, hvilket kan variere i forhold til behovet for ventilation.

Der anvendes olie til varmekanoner – disse anvendes alene i forbindelse med udtørring af staldene. Der opsættes mindre olietank til oplag og tankning af oliebrændere i forbindelse med det nye byggeri. Placering endnu ikke afklaret.

Energiteknologi

Et godt klima i staldsektionerne opretholdes af ventilationen, der har et temperatur- og fugtighedsregulerende styringssystem, hvilket sikrer mod unødvendig drift af ventilatorerne. Ventilatorerne er koblet sammen med Multi-step funktion eller trinløs regulering, der sikrer at hver enkelt ventilator altid arbejder med den mest energioptimale omdrejningshastighed.

Ventilationen vedligeholdes og rengøres efter behov, så effekten opretholdes og energispild undgås. Ved løbende vedligehold af lysinstallationerne i den eksisterende stald, skiftes der løbende til LED-lys.

De nye stald monteres naturligvis med LED-lys ved opførelse.

Konsekvensvurdering

Udvidelse af produktionen vil medføre et øget energiforbrug, svarende til det større produktionsareal.

Forbruget af energi fra husdyrbruget vurderes ikke at afvige fra, hvad der er normalt for husdyrbrug af denne type og størrelse.

Lugt

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring samt udbringning af husdyrgødning.

I skema 232 331 er der beregnet lugtemission fra staldene.

Stald	Dyretype og staldsystem	Lugtemission Nudrift		Lugtemission ansøgt drift		\$16 ansøgning 2019
		LE/s	OUE/s	LE/s	OUE/s	OUE/s
Eks. stald	Slagtesvin. Drænet gulv og spalter (33/67)	21.000	64.500	-	-	25.200
	Smågrise. Drænet gulv og spalter (50/50)			19.572	34.251	
	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv					
Nye stalde	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	-	-	31.398	65.039	56.747
	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv					68.533
	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv					
SUM			64.500		99.290	150.480

Tabel 4. Ejendommens samlede lugtemission i nu og ansøgt drift

Som det fremgår af beregningerne, stiger lugtudledningen fra 64.500 OUE/s til 99.290 OUE/s – svarende til + 54 %, altså ca. 1,5 gange mere end i nudrift.

Til orientering kan det dokumenteres, at de indarbejdede tilpasninger af ansøgningen i forbindelse med genbehandlingen har reduceret den samlede lugtudledning med 51.190 OUE/s pr. år.

Omregnet svarer 51.190 OUE/s pr. år til, at den beregnede konsekvenszone er reduceret med 277 m, fra 1.345 m i ansøgningen fra 2019 til 1.068 m i nærværende og tilpassede ansøgning.

I ansøgningskemaet er der beregnet en geneafstand og en vægtet gennemsnitsafstand til omkringboende; byzone (Lejbølle), samlet bebyggelse (Bøstrup) og enkeltboliger i landzone uden landbrugspligt. Beregningerne i skemaet viser at geneafstanden til Bøstrup samt tre nabobeboelser er overskredet.

Bemærk venligst, at der for alle kilder er beregnet geneafstand i hht. Miljøstyrelsens nye lugtvejledning, hvilket giver ansøger mulighed for at erstatte de standardiserede beregninger med en konkret spredningsberegning - OML.

Afvigelsen på de beregnede geneafstande er marginal (46-64m), og ansøger vedhæfter i ansøgningskemaet en OML-beregning, der viser resultatet af de anvendte ventilationstekniske- og -funktionelle tiltag i anlægget som samlede afkast, miljøkryds og forhøjede skorstene samt terræn- og bygningsmæssige korrektioner der har indflydelse på lugtudledningen.

OML-beregningen, som er vedlagt særskilt, dokumenterer at nedenstående standardberegne-
genekriterier til omkringboende faktisk er overholdt.

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Bøstrup Strandvej 17	0	NY	326,4	326,4	279,5	Nej
 Bøstrup Strandvej 19	0	NY	326,4	326,4	310,7	Nej
 Bøstrup Strandvej 21	0	NY	326,4	326,4	330,9	Ja
 Bøstrup Strandvej 23	0	NY	326,4	326,4	592,8	Ja
 Bøstrup Strandvej 26	0	NY	326,4	326,4	262,2	Nej
 Lunghavevej 2	0	NY	326,4	326,4	650,6	Ja
 Sønderskovvej 4	0	NY	326,4	261,1	461,4	Ja
 Sønderskovvej 5	0	NY	326,4	261,1	426,3	Ja
 Bøstrup Strandvej 22	0	NY	672,7	672,7	652,2	Nej
 Lejbølle By, Bøstrup	0	NY	877,9	834	1187,2	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

Rødt: Genekriterie er ikke overholdt.

Konsekvenszone: 1068 m

Tabel 5. Beregning af lugtgenafstande

Der anvendes i OML-beregningen standardiserede niveauer for ventilationskapaciteten – hhv. 100 kbm/time pr. sl.gris og 40 kbm/time pr. smågris.

Anlægget ventilerer og er dimensioneret efter en udetemperatur på 20 grader og en tilladt 'overtemperatur' svarende til +4 grader i stalden. Derfor anvendes 24 grader som den retvisende temperatur på afkastluften. Ansøger har anvendt denne forudsætning som den bedst beskrivende for anlæggets faktiske drift. Beregningen er suppleret med en standardberegning hvor der er anvendt 20 grader i afkastluften til sammenligning. Begge resultater viser at genekriterierne er opfyldt.

Der anvendes konus på alle afkast – data vedr. ydre/indre diameter på alle afkast kan aflæses direkte i resultatfilen samt vedhæftede notat fra SWECO.

Ruhedslængden er beregnet på baggrund af det areal, hvori de nærmeste kritiske naboer er placeret. Størstedelen af dette område er karakteriseret ved landbrug med læhegn og åbne arealer med ringe vegetation. Arealet er fastsat til ca. 17 ha, hvor landbrug med læhegn vurderes at udgøre ca. 5%. De øvrige 95% er karakteriseret som opland med ringe vegetation.

Det vurderes, at ruhedslængden ikke behøves at blive justeret i forhold til de øvrige naboer og samlet bebyggelse, der ligger udenfor området med de nærmeste kritiske naboer, idet arealkategorien "ringe vegetation", vurderes som worst case. Hertil er arealerne uden for området med de kritiske naboer mere præget af et opland med landbrug med læhegn og blandet natur med middelhøj bevoksning.

Arealkategori (opland og naturtype)	Ruhed, z0 (m)
Skov (S) (>50 % træer)	1,0
Blandet natur middel høj bevoksning 0.5-2 m og bebyggelse (Mk)	0,3
Landbrug m. læhegn (L) eller blandet natur < 0.5 m (Bn)	0,1
Ringede vegetation (Rv), åbent land uden læhegn	0,05
Vand	0,001

Tabel 4. Arealkategori og ruhedslængde.

Figur 4. Område til beregning af ruhedsfaktor.

Med udgangspunkt i ruhedsfaktor på 0,1 for typen "Landbrug med læhegn" og 0,05 for typen "Ringede vegetation" fås en samlet ruhedsfaktor svarende til $Z_0 = 0,1$. Denne faktor er anvendt i OML-beregningen.

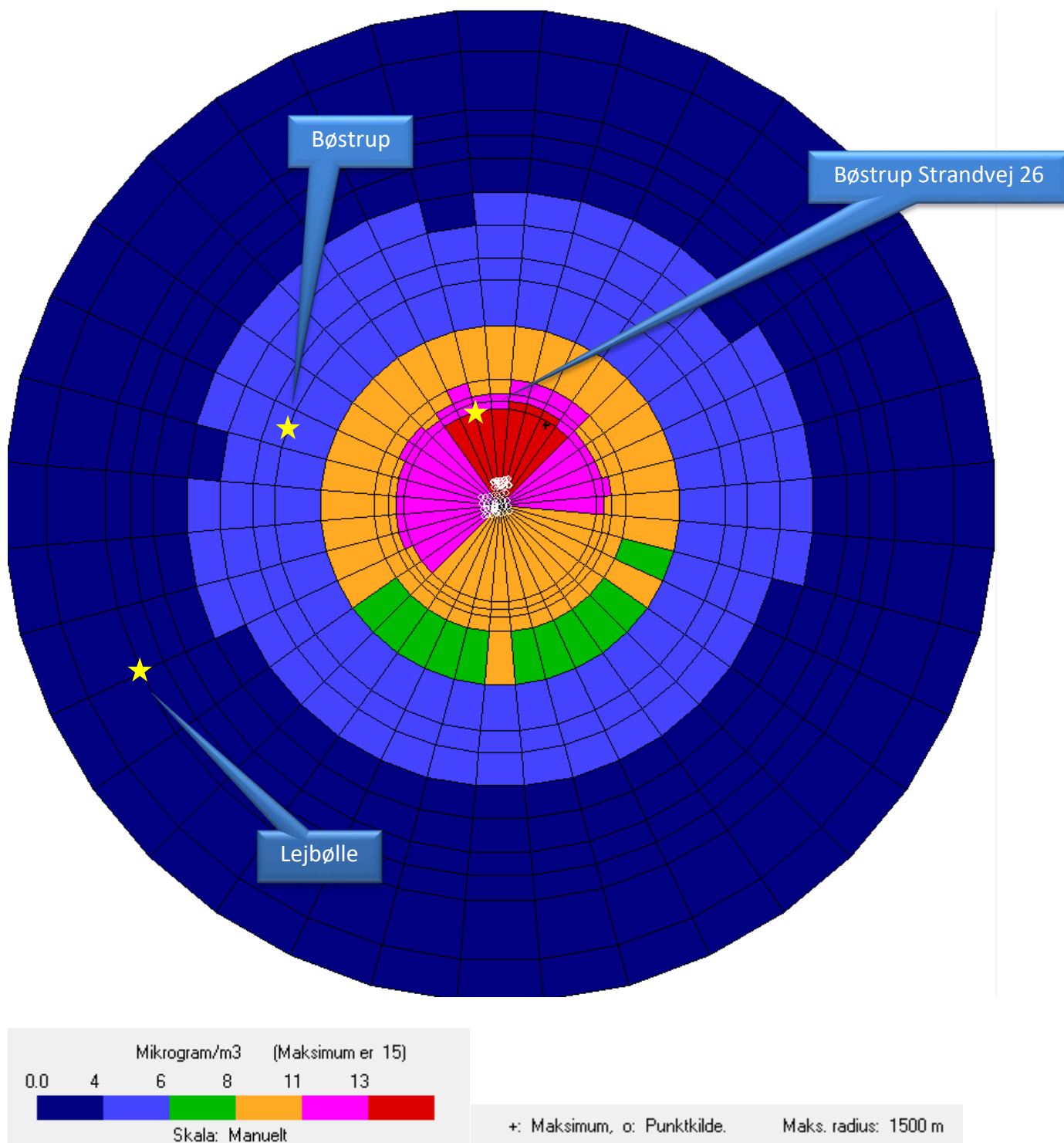
$$Z_0 = \exp(\ln(0,1) \times 0,05 + \ln(0,05) \times 0,95) = 0,0518$$

Beregningen er ligeledes bygningskorrigeret ift. ejendommens kornsiloer placeret NØ for de nye stalde.

Terrændata er manuelt tilføjet beregningen.

OML-beregningen er vedhæftet med resultatfil og samlet rapport som bilag til ansøgningen. Herunder gengives relevante dele ;

I centrum ligger staldene og de enkelte ventilationsafkast er vist som hvide prikker og arealkilder er markeret som felter. Beregningen er udført med klimadata fra 10 års gennemsnit fra Aalborg, hvilket betyder at der kan benyttes en skarp fortolkning og lugtkoncentrationerne kan aflæses ved den aktuelle placering.

Figur 1. Oversigt over nye staldanlæg. Den eksisterende stald er nord for det nye anlæg. Placering af lugtcentrum er markeret med rødt.

Nærmeste nabo Bøstrup Strandvej 26 ligger på afstand 280 m og retning 350° fra beregningsmæssigt centrum. Ejendommen ligger i rød/pink-zone svarende til maksimal lugtkoncentration $14,6 \text{ OU/m}^3$ (20°C i afkast) // $13,8 \text{ OU/m}^3$ (24°C i afkast). Den vejledende maksimale lugtkoncentration er 15 OU/m^3 .

Samlet bebyggelse Bøstrup, ligger på afstand 665 m og retning 280° . Her er den maksimale lugtkoncentration $6,3 \text{ OU/m}^3$ (20°C i afkast) // $6,0 \text{ OU/m}^3$ (24°C i afkast). Den vejledende maksimale lugtkoncentration for samlet bebyggelse er 7 OU/m^3 .

Byzone Lejbølle ligger på afstand 1.443 m og retning 240° . Her er den maksimale lugtkoncentration $3,8 \text{ OU/m}^3$ (20°C i afkast) // $3,8 \text{ OU/m}^3$ (24°C i afkast). Den vejledende maksimale lugtkoncentration for samlet bebyggelse er 5 OU/m^3 .

Resultatfil – 24°C i afkast

Lugt Periode: 740101-831231 (Bidrag fra alle kilder)

De største månedlige 99%-fraktiler (OU/m3)

Retning (grader)	Afstand (m)											
	280	303	330	335	414	665	700	800	900	1000	1100	1143
0	13.9	12.9	11.5	11.4	9.2	6.1	5.7	5.1	4.5	4.4	4.2	3.7
10	14.9	13.7	12.6	12.4	10.0	6.4	6.1	5.3	4.7	4.2	3.8	3.6
20	15.3	13.9	12.5	12.3	10.0	6.4	6.1	5.3	4.7	4.2	3.8	3.7
30	14.5	14.5	14.3	13.9	11.0	6.4	6.0	6.0	5.3	4.3	3.7	3.6
40	13.7	13.1	13.7	13.5	10.0	6.3	6.0	5.7	4.6	4.1	3.7	3.6
50	12.8	11.9	11.1	11.0	9.0	5.9	5.6	4.9	4.3	3.9	3.5	3.4
60	12.9	12.3	11.5	11.3	9.4	6.1	5.8	5.1	4.5	4.0	3.6	3.5
70	13.0	12.2	11.4	11.2	9.6	6.3	6.0	5.2	4.7	4.2	3.8	3.6
80	12.8	12.2	11.6	11.5	9.9	6.4	6.1	5.3	4.7	4.2	3.8	3.6
90	12.2	11.7	11.1	11.0	9.6	6.4	6.1	5.4	4.7	4.2	3.8	3.6
100	11.2	10.6	10.1	10.0	8.8	6.1	5.8	5.1	4.5	4.0	3.6	3.5
110	11.1	10.5	9.9	10.1	9.4	5.8	5.5	4.9	4.4	4.0	3.6	3.4
120	11.1	10.6	10.9	10.8	9.4	6.0	5.7	5.0	4.4	4.0	3.6	3.4
130	10.6	10.0	9.4	9.3	9.6	5.4	5.2	4.6	4.1	3.7	3.4	3.3
140	10.6	10.1	9.5	9.5	8.2	5.7	5.4	4.8	4.3	3.8	3.5	3.3
150	10.4	9.8	9.3	9.2	7.9	5.4	5.2	4.5	4.0	3.7	3.3	3.2
160	10.2	9.6	9.0	8.9	7.7	5.3	5.1	4.5	4.1	3.7	3.4	3.2
170	10.4	9.9	9.3	9.2	8.0	5.5	5.3	4.7	4.1	3.7	3.4	3.2
180	11.5	10.9	10.2	10.1	8.7	5.9	5.6	4.9	4.4	4.0	3.6	3.4
190	10.5	9.8	9.1	8.9	7.5	5.3	5.1	4.6	4.1	3.7	3.4	3.3
200	11.4	10.4	9.5	9.4	8.0	5.6	5.4	4.8	4.3	3.8	3.5	3.3
210	10.2	9.5	8.9	8.8	7.7	5.4	5.2	4.6	4.1	3.7	3.4	3.2
220	11.1	10.4	9.7	9.6	8.2	5.6	5.4	4.7	4.6	3.8	3.4	3.3
230	11.7	10.8	10.1	10.1	8.4	6.7	6.4	5.3	4.4	4.3	3.6	3.4
240	12.1	11.4	10.7	10.6	9.0	7.1	6.6	5.0	4.5	4.0	3.7	3.8
250	13.4	12.9	11.4	11.3	9.3	7.3	6.8	5.2	4.7	4.2	4.0	3.8
260	15.0	14.3	13.4	12.9	10.3	7.2	6.8	5.3	4.6	4.4	4.1	3.8
270	15.4	14.5	13.2	13.0	9.4	6.7	6.0	5.3	4.7	4.2	4.2	4.1
280	14.6	13.8	12.8	12.6	9.0	6.0	5.7	5.1	4.4	4.0	3.9	3.7
290	15.3	14.7	13.3	13.2	9.7	6.4	6.1	5.5	5.3	4.8	4.0	3.9
300	16.2	15.3	14.3	14.1	10.6	6.4	6.1	5.6	5.4	4.7	4.0	3.7
310	15.9	14.7	13.3	13.1	9.5	6.2	5.9	5.2	4.6	4.1	3.7	3.9
320	15.2	14.2	12.5	12.4	9.1	6.1	5.8	5.1	4.6	4.6	4.0	3.9
330	16.2	15.5	14.2	13.6	9.8	6.5	6.2	5.4	4.8	4.3	4.2	4.1
340	16.9	13.5	12.1	11.9	9.9	6.2	5.9	5.1	4.5	4.1	3.7	3.5
350	13.8	12.7	11.5	11.3	8.9	5.9	5.6	4.9	4.4	3.9	3.5	3.4

Maksimum= 16.94 i afstand 280 m og retning 340 grader i 198209 (yyyymm)

Resultatfil – 20°C i afkast

Lugt Periode: 740101-831231 (Bidrag fra alle kilder)

De største månedlige 99%-fraktiler (OU/m3)

Retning (grader)	Afstand (m)											
	280	303	330	335	414	665	700	800	900	1000	1100	1143
0	15.1	13.9	12.8	12.6	10.3	6.5	6.2	5.4	4.7	4.5	4.3	3.8
10	16.0	14.7	13.4	13.2	10.8	6.7	6.3	5.5	4.8	4.3	3.9	3.7
20	15.8	14.6	13.5	13.3	10.9	6.7	6.3	5.5	4.8	4.3	3.9	3.8
30	15.6	15.3	14.7	14.4	11.6	6.7	6.4	6.2	5.5	4.5	3.9	3.7
40	14.5	13.8	14.2	14.0	10.6	6.6	6.3	5.9	4.8	4.3	3.8	3.7
50	13.6	12.7	11.8	11.6	9.5	6.2	5.9	5.2	4.6	4.1	3.7	3.5
60	13.8	12.8	12.0	11.8	9.9	6.4	6.1	5.3	4.6	4.1	3.7	3.6
70	13.9	13.1	12.2	12.1	10.1	6.5	6.2	5.4	4.8	4.3	3.8	3.7
80	13.7	13.0	12.2	12.1	10.2	6.6	6.2	5.4	4.8	4.3	3.9	3.7
90	12.9	12.4	11.7	11.6	9.9	6.5	6.2	5.4	4.8	4.3	3.8	3.7
100	12.2	11.5	10.9	10.8	9.3	6.2	5.9	5.2	4.6	4.1	3.7	3.5
110	11.8	11.1	10.5	10.7	10.0	6.1	5.8	5.1	4.5	4.1	3.7	3.5
120	11.9	11.3	11.5	11.4	9.6	6.1	5.8	5.1	4.5	4.0	3.6	3.4
130	11.3	10.7	10.1	9.9	10.5	5.8	5.5	4.9	4.4	3.9	3.6	3.4
140	11.5	10.9	10.3	10.2	8.8	5.9	5.6	4.9	4.4	3.9	3.6	3.4
150	11.1	10.5	9.9	9.8	8.4	5.6	5.4	4.8	4.3	3.8	3.5	3.3
160	11.0	10.4	9.8	9.7	8.3	5.7	5.5	4.8	4.3	3.8	3.5	3.3
170	11.3	10.8	10.1	10.0	8.6	5.8	5.5	4.8	4.3	3.8	3.5	3.3
180	12.5	11.8	11.1	11.0	9.3	6.2	5.9	5.2	4.6	4.1	3.7	3.5
190	11.7	10.9	10.3	10.2	8.8	5.9	5.7	5.0	4.5	4.0	3.6	3.5
200	12.4	11.7	11.0	10.9	9.3	6.1	5.8	5.0	4.5	4.0	3.6	3.5
210	11.0	10.3	9.7	9.6	8.3	5.7	5.4	4.8	4.3	3.8	3.5	3.3
220	12.3	11.5	10.8	10.6	8.9	6.0	5.7	5.0	4.7	4.0	3.6	3.4
230	12.8	11.9	11.0	10.9	9.3	7.0	6.6	5.5	4.5	4.4	3.7	3.5
240	13.2	12.3	11.4	11.3	9.6	7.3	6.8	5.3	4.7	4.2	3.8	3.8
250	14.3	13.7	12.2	12.0	9.8	7.3	6.9	5.3	4.7	4.2	4.1	3.8
260	15.6	14.9	13.9	13.4	10.6	7.4	7.0	5.5	4.7	4.5	4.2	3.9
270	16.5	15.5	14.1	13.9	10.2	7.0	6.2	5.5	4.8	4.3	4.3	4.1
280	16.0	15.1	14.0	13.7	9.8	6.3	6.0	5.4	4.7	4.1	4.0	3.7
290	16.4	15.4	13.9	13.8	10.3	6.6	6.2	5.6	5.3	4.8	4.0	3.9
300	16.8	15.9	14.7	14.5	11.0	6.6	6.2	5.7	5.4	4.8	4.1	3.7
310	16.7	15.4	13.9	13.7	10.1	6.4	6.1	5.3	4.7	4.2	3.8	3.9
320	16.4	15.3	13.4	13.2	9.8	6.4	6.1	5.3	4.7	4.6	4.0	4.0
330	17.2	16.4	15.0	14.4	10.4	6.7	6.4	5.5	4.9	4.3	4.2	4.1
340	17.7	14.3	12.8	12.6	10.3	6.5	6.2	5.4	4.7	4.2	3.8	3.6
350	14.6	13.5	12.5	12.3	10.1	6.3	6.0	5.2	4.6	4.1	3.7	3.5

Maksimum= 17.69 i afstand 280 m og retning 340 grader i 198209 (yyyymm)

Den ansøgte udvidelse kan dermed overholde de vejledende genegrænseværdier, såfremt ventilationen udføres med højder, dimensioner og ydelser som angivet i oversigten over inddata, se OML resultatfil.

Konsekvensvurdering

Husdyrbrugets og den nye stalds placering i landzone, med den opmålte afstand til enkeltbeboelser, samlet bebyggelse og byzoner overholder genekriterierne for lugt, fastsat for ansøgninger om miljøgodkendelse til husdyrbrug.

Som opsummering indebærer dette følgende tekniske tiltag på ventilationsanlægget:

- Der monteres vindkryds i alle afkast – nye som gamle
- Alle afkast på den nye stald føres $\frac{1}{2}$ meter over kiphøjde – svarende til 8,5 m over terræn
- Indre diameter fastlagt og tilpasset brugen af vindkryds – hhv. 0,92 m / 0,77 m

Resultaterne viser overholdelse af vejledende grænseværdier både ved konservativ og skarp tolkning. Ændringen/udvidelsen af husdyrproduktionen på ejendommen vurderes under ovenstående forudsætninger derfor ikke at være til væsentlig gene for omkringboende.

Støj

Støj kan forekomme fra ventilationsanlæg, af- og pålæsning af grise, levering af råvarer og øvrig transport til og fra ejendommen.

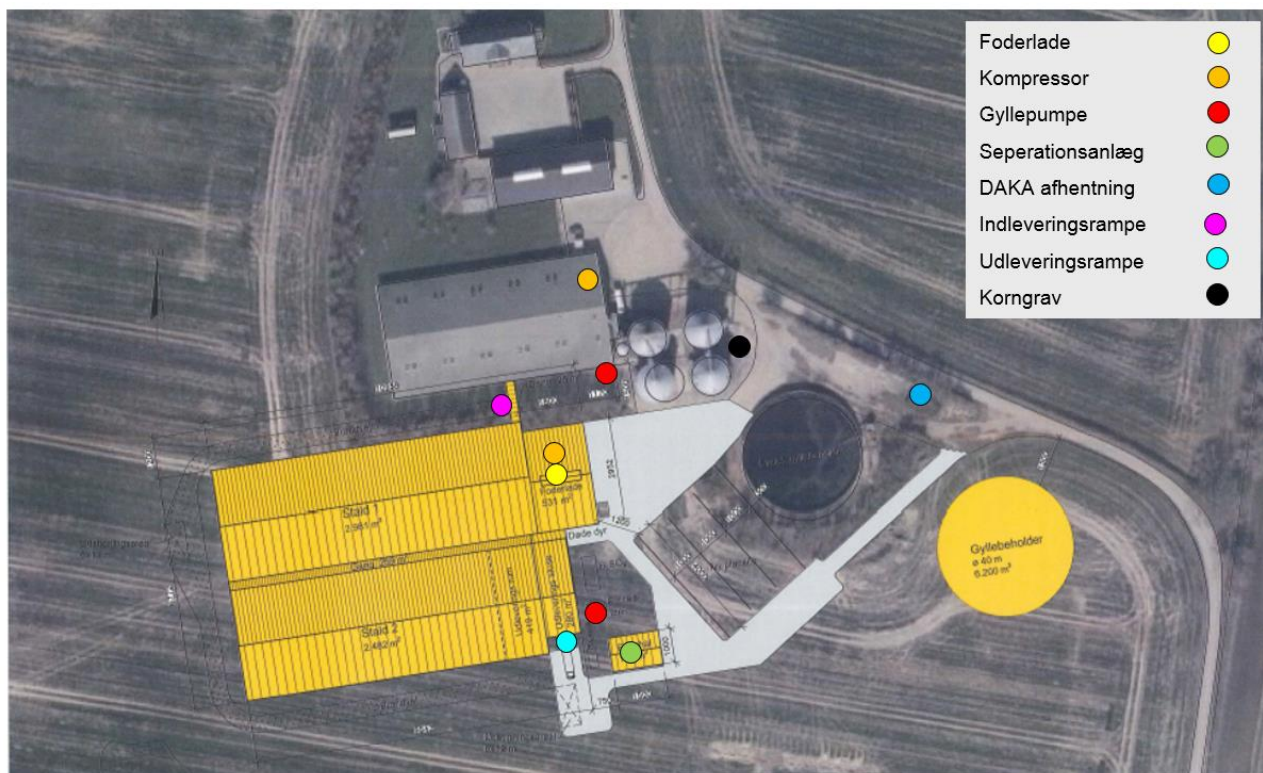
Transporter til og fra ejendommen vil primært foregå i dagtimerne, mens ventilationsstøj må forventes hele døgnet, dog vil ventilationsanlægget generelt køre mindre i aften- og nattetimer grundet lavere udendørstemperatur. Da vinduer og døre normalt er lukkede i svinebesætninger, vurderes støjniveauet fra dyrene i stalden at være meget lavt. Af- og pålæsning af grise forgår ved de markerede ramper bag- og mellem bygningerne.

Korn tippes til grav, hvorfra det transporteres med redler og kopelevator til lagring i siloer. Der er blæsere til nedkøling og tørring monteret på alle kornsiloer. Ingen afskærmning.

Råvarer til foder skal leveres i bigbag's ved foderladen, og erstatter den nuværende indblæsning til silo.

Kompressorer til foderanlægget vil køre flere gange i døgnet i forbindelse med foderblanding samt udfordring. Faciliteter til forarbejdning, blanding og udfodring er placeret indendørs, og det forventes ikke, at give anledning til støjgener udenfor ejendommen.

Se nedenstående oversigt: Støv- og støjkilder for placering af disse på bedriften.

Placering af støjkilder

Beskrivelse af støjkloder ;

Type	Driftsperiode	Tiltag til begrænsning af støj	Placering
Kompressor til fodringsanlæg	Dagligt	Placering i lukket bygning	Foderlade/staldbygning
Kompressorer	Dagligt	Placering i lukket bygning	Foderlade/staldbygning
Foderanlæg	Fordelt over alle dage i hele døgnet	Placering i lukket bygning	Foderlade
Kornsiloer	Kornsiloer fyldes 1 gange årligt i høst	Der tippes til grav og kornet lægges i lager med kopelevator/redler. Automatisk stop v. tom grav.	Se oversigtskort
Blæser til korntørring	August - oktober	Ingen tiltag	V. siloer
Nedkøling m. blæs til korn	November - marts	Ingen tiltag	V. siloer
Separationsanlæg	Ugentligt	Placering i lukket bygning	Lukket bygning indrettet til oplagring af separeret tør fraktion.
Aflæsning af smågrise	Ugentligt, mellem 06-18	10 min pr. læs, 2-3 læs pr. uge, max. ½ time samme dag	Indleveringsplatform syd for klimastalden.
Pålæsning af slagtesvin (støj fra dyr)	Ugentligt, mellem 02-22	25-30 min pr. læs, 1-2 læs pr. uge. Der læsses i 'sluse' som kun er åben på én side vendt mod syd.	Udleveringsssluse/rampe ved slagtesvinestaldene
Fodring af svinene	Fodring sker jævnt fordelt over døgnet	Placering i lukket bygning	Hele anlægget
Pumpning af rågylle fra fortank til lager	Dagligt	Lukket rørsystem Elektrisk pumpe på fortank	Mellem stalde og ved fortanke
Omrøring v. gylleudkørsel	Forår/ efterår Dag- og aftenperiode 07-22	Der omrøres samme dag som der pumpes fra tanken, mobil omrører. Ingen tiltag	Området v. lagertankene.
Påfyldning v. gylleudkørsel	Forår / efterår Dag- og aftenperiode 07-22	Der anvendes selvfyldende vogn – 3-4 min pr. læs, 35 tons 3-4 vogne pr. time v. spidsbelastning.	Området v. lagertankene
Ventilationsanlæg	Dagligt	Frekvensstyret hastighedsregulering. Multistep sammenkobling	Tagflader

Konsekvensvurdering

Støj fra husdyrbruget som følge af ovenstående aktiviteter vurderes ikke at være væsentlige for omgivelserne. Herved lægges der vægt på, at det åbne land betragtes som landbrugets erhvervsområde, og at omboende til en vis grad må acceptere de gener, som landbrugets aktiviteter medfører.

Der kan i forbindelse med miljøgodkendelsen stilles støjvilkår, som omfatter hele ejendommen, dog undtaget transporter uden for selve ejendommen samt af/pålæsning af dyr.

Smågrise indleveres på rampe mellem nye og eks. stalde, således skærmet af bygninger mod både nord og syd. Mens slagtesvin afhentes fra udleveringsluse hvor lastvognen bakker ind til rampen. Slusen er åben med port kun til den sydlige side hvorfra også lastvognen bakker til. Nærmeste naboer nord for bygningsmassen med hhv. 250-350 m afstand til de to ramper forventes at opleve støjgener ved denne arbejdsfunktion.

Skulle der således mod forventning indgå berettigede støjklager, kan kommunen efter en nærmere vurdering påbyde husdyrbruget at udføre akkrediterede støjmålinger, samt om nødvendigt påbyde støjdæmpende tiltag, f.eks. i form af støjvolde eller anden placering af støjkilder.

Rystelser/vibrationer

I forbindelse med udvidelse af produktionen på Sønderskovvej 2, foretages der ikke ændringer i forhold til rystelser og vibrationer (undtaget dog selve byggeriet).

Konsekvensvurdering

Ud fra beskrivelse af husdyrbrugets ansøgte drift vurderes det, at der ikke vil komme gene for omkringboende i form af rystelser og vibrationer.

Støv

I forbindelse med levering af foder samt ved transport til og fra ejendommen kan der opstå støvgener. Støvpartiklerne vil, grundet deres størrelse, være koncentreret i og omkring ejendommens korn- og fodersiloer samt lade og adgangsveje.

Der fodres med vådfoder i den eksisterende slagtesvinestald, dette princip videreføres i udvidelsen til slagtesvin. Eksisterende stalde ombygges så der kan fodres med tørfoder til smågrisene fremadrettet.

Støvreducerende foranstaltninger

Fodring med vådfoder til slagtesvin reducerer mængden af støv i stalden. Lovpligtigt overbrusningsanlæg er også med til at reducere støv fra staldanlægget.

Konsekvensvurdering

Støv fra husdyrbruget som følge af ovenstående aktiviteter vurderes ikke at være til væsentlig gene for omgivelserne. Med overbrusning og fodring med vådfoder til slagtesvin reduceres mængden af støv fra staldanlægget. Anlægget er godt placeret i landskabet og i forhold til omkringboende og det vurderes at produktionen ikke vil medføre væsentlige støvgener for omkringboende. Med veletableret forbindelse til offentligt vejnet vurderes at transporterne til/fra ejendommen ikke at forårsage støvgener hos nærmeste naboer.

Herved lægges der vægt på, at det åbne land betragtes som landbrugets erhvervsområde, og at omboende til en vis grad må acceptere de gener, som landbrugets aktiviteter medfører.

Lys

Produktionen foregår i lukkede stalde. Der er ikke etableret udendørs arbejdsbelysning ud over almindeligt orienteringslys v. ramper og porte/døre. Orienteringslys tændes i de mørke timer, særligt i vinterhalvåret.

Lys fra husdyrproduktionen forventes det ikke at medføre væsentlige gener for omkringboende eller trafikken på Bøstrup Strandvej / Sønderskovvej. Mod Bøstrup Strandvej skærmes alle udendørslamper af eksisterende bygninger mens forbigående på Sønderskovvej kun kortvarigt vil bemærke lys på gårdspladserne.

De nye stalde etableres med LED-lys og eksisterende ombygges over tid også med LED-amaturer. Der er vinduer i eksisterende og kommende stalde, der skal sikre at dyrene oplever en fornuftig døgnrytme. Lys i stalden tændes primært i forbindelse med manuelt tilsyn med dyrene.

Konsekvensvurdering

Det vurderes, at lys fra bygninger og driftsarealer på ejendommen ikke vil medføre væsentlig gene for omkringboende og trafikanter på offentlig vej.

Ejendommen er beliggende i kuperet terræn med spredt bebyggelse og beplantning. Den spredte beplantning betyder, at der er varieret indsyn til produktionen. Mod vest er staldanlægget delvist afskærmet af naturlig stigning i terrænet. Mod nord er anlægget delvist skærmet af beplantning omkring gården. Eksisterende og nye bygninger ligger placeret således, at der skærmes for eventuelle gener fra lys i/ved staldene mod naboer og offentlig vej.

Skulle der således mod forventning indgå berettigede klager over lysgener fra ejendommen, kan kommunen efter en nærmere vurdering påbyde husdyrbruget at dæmpe ejendommens lyskilder, for eksempel ved at retningsbestemme udendørs lyskilder, så unødige fjernvirkninger undgås.

Fluer og skadedyr

Fluer på ejendommen bekæmpes primært ved at holde en god hygiejne i staldene. De mange daglige overbrusninger af gødearealet har negativ indflydelse på fluernes levevilkår og formeringsevne.

Såfremt der opleves gener fra fluer, kan rovfluer anvendes efter behov. Der tegnes abonnement på skadedyrsbekæmpelse (rotter). Skulle der opstå behov, iværksættes bekæmpelsesprogram i overensstemmelse med retningslinjerne fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi (Skadedyrslaboratoriet).

Konsekvensvurdering

Der vil i forbindelse med miljøgodkendelsen stilles vilkår om bekæmpelse af fluer og skadedyr jævnfør retningslinjerne fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi (Skadedyrslaboratoriet).

Det vurderes at være tilstrækkeligt til at sikre en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse på ejendommen.

Transport

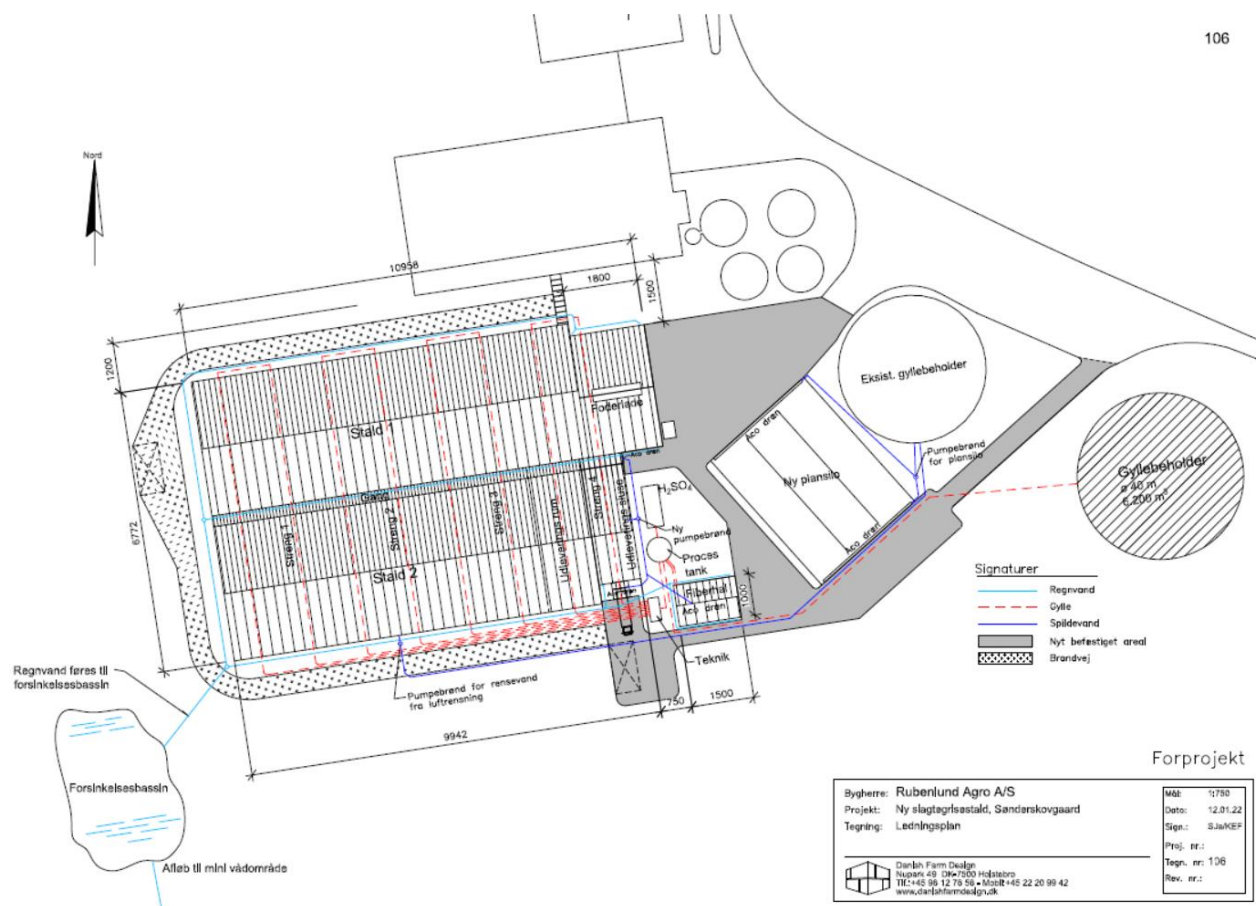
Transporter forekommer i forbindelse med levering og afhentning af levende og døde dyr. Derudover transporteres i forbindelse med husdyrgødning, foder samt almindelige leverancer af forbrugsvarer til driften og dennes ansatte.

Transporttype	Form og hyppighed	Før / efter	Kommentar til transporten
Dyr til ejendommen	Lastvogn hver uge	52 / 52	Dyrene transporteres til ejendommen i traktor/lastvogne. Transporter vil forekomme på hverdage i tidsrummet kl. 6.00 - 18.00.
Levering til slagteri	Lastvogn hver uge	42 / 96	Grisene sælges til slagteri hver uge. Produktionens størrelse kan betyde, at de afhenter to læs, afhængig af lastbilens kapacitet. Transporter vil forekomme på hverdage, både dag, aften og nat.
Diverse leverancer	Lastvogn	15 / 26	Transporter vil forekomme på hverdage i tidsrummet kl. 7.00 - 16.00
Døde dyr	Lastvogn hver uge	13 / 52	Det forventes, at der afhentes døde dyr fra ejendommen hver uge. Døde dyr opbevares på en placering i området ved eks. gyllebeholder. Pladsen er etableret så afhentning kan ske uden større risiko for luftbåren smitte fra lastbil til produktionsområdet i øvrigt. DAKA afhenter og planlægger transporten – transporter vil forekomme på hverdage både dag, aften og nat.
Råvarer	Lastvogn hver uge	26 / 50	Der leveres råvarer ugentligt. Transporter vil forekomme på hverdage i tidsrummet kl. 7.00-17.00
Korn	Lastvogne og traktor I høst	100 / 160	Hele døgnet i høsttiden.
Gylle	Traktor /lastvogn	133 / 569	Beholderne tømmes i sæson forår og efterår. Transporter primært dag og aftenperiode kl. 07-22
Fiberfraktion	Traktor/ lastvogn	0 / 36	Den faste fiberfraktion lægges til lager i lade og udbringes på egne og forpagtede udspretningsarealer (2/3). Resterende del bortskaffes til biogas. (1/3) Laden tømmes i sæson forår og efterår. Transporter til biogas fordeles over den resterende del af året.
Affald	Lastvogn – ukendt interval	12 / 12	Afhentningsaftale med godkendt renovatør Transporter vil forekomme på hverdage i tidsrummet kl. 7.00-17.00
		393 / 1053	

Tabel 6. Oversigt over transporter

Konsekvensvurdering

I forhold til afløb ændres der ikke på eksisterende forhold. Tagvand fra de ansøgte nye stalde føres via forsinkelsesbassin til minivådrområde – driftsherre er bevidst om at dette kræver afledningsaftale med Langeland Kommune. Denne er indsendt i forbindelse med sagens byggetilladelse der er behandlet ultimo 2021.

Gylle fra eksisterende og ombyggede stalde til smågrise sluses via fortank til lagring i eksisterende beholder. Her anvendes naturligt flydelag.

Gylle fra de ansøgte stalde sluses ud med vakuum til separation, hvor den tykke del af gødningen separeres fra. Herefter ledes den tynde/vandige del af husdyrgødningen til processtanken hvor den forsures inden en mindre del pumpes retur i stalden og resten pumpes til ejendommens nye gyllebeholder hvor det lagres under fast overdækning.

Det vurderes, at de bestående og lovlige afløbsforhold kan opretholdes uden ændringer.

Der skal en separat udlednings- eller nedsivningstilladelse til tagvand fra de nye svinestalde.

Opbevaringsanlæg (husdyrgødning, halm og foder)

På ejendommen er der opbevaringsanlæg til foder, korn og husdyrgødning (gylle). Der etableres i forbindelse med implementering af separationsanlæg også oplag til fiberfraktion.

Opbevaring af foder

Ejendommen har fire udendørs kornsiloer samt en råvaresilo placeret ved den østlige gavl af den eksisterende stald, hvor også ejendommens nuværende foderlade er placeret.

Langeland Kommune har i forbindelse med byggesagsbehandlingen af den ansøgte staldudvidelse givet tilladelse til etablering af ny og større foderlade syd for den eksisterende. Således vil det også efter udvidelsen være muligt at opbevare alle råvarer i indendørs siloer. (korn undtaget) Se journal nr. 21/10008.

Langeland Kommune har også i 2021 givet tilladelse til at etablere 3 ensilagesiloer til majs som placeres i området ved den eksisterende beholder. Se journal nr. 21/10009.

Husdyrbruget er efter udvidelsen omfattet af reglerne for IE-husdyrbrug, da der på ejendommen er mere end 2.000 stipladser til slagtesvin.

IE-husdyrbrug skal, for at reducere den samlede mængde kvælstof og fosfor der udskilles, som minimum enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof og fosfor, der udskilles og er tilladt i henhold til forordning (EF) nr. 1831/2003 om fodertilsætningsstoffer.

Der anvendes min. 2 blandinger til slagtesvin og 2-3 blandinger til smågrisene - fasefodring.

For at reducere den samlede mængde fosfor, der udskilles, tilsættes fytase til blandingerne. Fytase øger optageligheden af naturligt forekommende fosfor i kornet. Med tilsætning af fytase, kan tilsætning af uorganisk fosfor reduceres og derved reduceres ressourceforbruget.

Opbevaring af halm/rode- og beskæftigelsesmateriale

Der vil i begge lader være mulighed for at opbevare halm og lign. rode-beskæftigelsesmateriale til grisene – dog i små og afgrænsede mængder svarende til 1-2 ugers forbrug.

Opbevaringskapacitet husdyrgødning

På ejendommen er der opbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning (gylle) samt ny lagerbygning til opbevaring af fiber fra gylleseparationen.

I forbindelse med sagens behandling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet er ejendommens opbevaringskapacitet kommenteret. Idet der i forbindelse med ansøgningen ikke var redegjort for opbevaringskapacitet svarende til det absolutte minimumskrav (6 mdr's tilførsel) har MFKN bedt ansøger og kommune om at lagerkapaciteten i forbindelse med genbehandlingen genovervejes.

Anbefalinger til håndtering og opbevaring af forsuret/ikkeforsuret husdyrgødning på samme ejendom er klare. Det bør påses at de to fraktioner skilles ad og IKKE opbevares i samme beholder. For at undgå udfordringer med transporter og logistik ift. eksternt beliggende lagre har ejer derfor besluttet at tilføje en ekstra beholder på adresse. Således vil al husdyrgødning fra eksisterende stalde der ikke forsures blive ledt til eksisterende beholder hvor det opbevares under naturligt flydelag. Mens husdyrgødningen fra de nye stalde separeres og fiberfraktionen lægges i container/fiberhus mens den tynde del pumpes til ny lagertank SØ for anlægget hvor det opbevares under fast overdækning.

Der tilføjes derfor en ny gyllebeholder på 6.200 m³ til ansøgningen i forbindelse med genbehandlingen. Den nye beholder etableres med fast overdækning.

Opbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning:

Beholder	Årstal	Kapacitet, m ³	Overdækning Ansøgt	Overflade, m ²	Overdækning Nudrift
Eksisterende	1999	4.000	Nej	999	Nej
Ny	Ikke opført	6.200	Ja – 504*	1.259	-
Procestank	Ikke opført	430	Ja	113	-
Kanaler					
-Eks. stald	-	650	-	-	-
-Nye sl.svinestalde		1.373			
Total		12.653 m³	504 m³	2.371	

Tabel 7. Opbevaringskapacitet til flydende husdyrgødning

Gylle fra produktionen føres fra staldene via fortanke til gyllebeholder eller separationsanlæg. Gyllen fra de nye slagtesvinestalde separeres, den tykke andel af husdyrgødningen – ca. 23% af volumen lægges til lager i fiberhus hvorfra det udbringes eller bortskaffes til biogas. Se SEGES meddelelse 1132.

Den tynde del pumpes til procestank og hvor der tilsættes svovlsyre. Herfra pumpes en mindre andel retur i stalden således at der i kanalen står 5-10 cm forsuret gylle mens den resterende andel pumpes fra procestank til lagring i ejendommens nye beholder. På denne måde reduceres udledning af ammoniak mest muligt fra både stald og lager.

Ved fuld produktion i det ansøgte, vil der produceres ca. 21.000 m³ gylle. (Normtal 2021) Heraf 17.000 m³ fra slagtesvinestaldene. Husdyrgødning fra slagtesvinestaldene separeres svarende til at ca. 23% af volumen fra disse stalde skal lagres som fiber. Det svarer til at 3.910 m³ skal fradrages den flydende andel, hvorfor der til lagerkapaciteten bør regnes total behov svarende til 17.090 m³ pr. år / 1.424 m³ pr. mdr.

I forbindelse med beregning af produktionen medregnes opsamlet regnvand i gyllebeholderen i normtallet for produceret husdyrgødning. De to gyllebeholdere har en samlet opbevaringskapacitet på 10.200 m³. Med overdækning af ny beholder spares regnvands bidraget til beholderen og derfor kan der medregnes yderligere 504 m³ til opbevaringskapaciteten. * Derudover kan indregnes 2.023 m³ i kanaler under eksisterende og nye stalde samt en ikke nærmere defineret mængde i ejendommens fortanke. Total kapacitet på ejendommen efter ændringen således 13.157 m³.

Den samlede kapacitet svarer til 9,2 måneders produktion af husdyrgødning.

Konsekvensvurdering

Der etableres en ny beholder og monteres fast teltoverdækning på denne. Derved øges opbevaringskapaciteten, da beholderen ikke opsamler regnvand. Med den øgede produktion (udvidelse af produktionsareal) er der behov for øget opbevaringskapacitet, enten i form af endnu en gyllebeholder, ejede tanke på andre lokaliteter eller som lejet opbevaringskapacitet. Med tilføjelse af en ny gyllebeholder til ansøgningen vurderes det at der vil være tilstrækkelig dokumenteret opbevaringskapacitet til den ansøgte produktion på adressen.

Med etablering af en gyllebeholder i forbindelse med staldanlægget, sikres at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til rådighed uden behov for flytning til anden lokalitet i forbindelse med oplag. Transporterne af husdyrgødningen kan således koncentreres omkring forårsperioden hvor den primære del af udbringningen foregår. Der vil således kun være behov for løbende at fjerne

den del af fiberfraktionen som ikke skal anvendes på egne arealer – denne transporteres på lastvogn.

Affald

I driften forsøges affaldsmængderne generelt reduceret til et minimum, og det der kan genbruges sorteres og afleveres til genbrug. Mængden af affald til forbrænding og til deponi, søges begrænset i videst muligt omfang.

Affald på ejendommen håndteres, sorteres og opbevares efter kommunens affaldsregulativ. Affald fra husdyrbruget kan typisk inddeles i følgende affaldsfraktioner:

- Dagrenovation
- Genbrugeligt affald (pap, papir, jern, rengjort glas, metal, plastsække, paller etc.)
- Farligt affald (lysstofrør, pærer, spraydåser, batterier etc.)
- Klinisk risikoaffald og medicinrester (skalpeller, kanyler, medicinrester etc.)
- Døde dyr
- Forbrændingseget affald (papirsække, emballage etc.)
- Deponeringseget affald

Farligt affald inkl. klinisk risikoaffald

Der vil ikke opbevares spildolie på ejendommen. Der er indrettet en speciel plads til affald i maskinhuset. Sorteret affald afhændes på genbrugspladsen. Spraydåser hhv. lysstofrør afhændes hver for sig som farligt affald til genbrugspladsen. Klinisk affald; kanyler og skalpeller, afhændes særskilt til godkendt modtager. Spraydåser opsamles og leveres til genbrugsplads.

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Mængde/år	EAK-kode	ISAG-kode
Kanyler i særlig beholder	Plastbeholder (kanyleboks)	Marius Pedersen	2-3 beholdere/år	18.02.02	05.13
Tom emballage (papir/pap, plast, lysstofrør, el-spærepærer, tomme medicinflasker og spraydåser)	Container 700 l	Marius Pedersen	8,4	18.02.08 15.01.01 15.01.02 16.05.04 18.02.02	05.13 50.00 52.00 23.00 05.13

Spildolie

Ingen opbevaring af spildolie på ejendommen.

Kemikalier

Der opbevares ingen pesticider på ejendommen.

Kemikalier til vask og desinfektion i staldene opbevares i rum uden afløb kun med adgang fra besætningsområdet der normalt er aflåst.

Svovlsyre leveres og opbevares i godkendt tank med tilknytning til forsursanlægget. Der er kontinuert levering og derfor ikke opbevaring af større mængder til lager. Tanken nedgraves delvist og sikres mod påkørsel.

Brændbart affald

Opbevares i en container og afhændes til godkendt modtager pt. Marius Pedersen efter behov.

Jernskrot

Jernskrot afsættes til en skrothandler eller afleveres på genbrugspladsen.

Døde dyr

Opbevaring af døde dyr foregår på et spaltegulvselement under kadaverkappe indtil afhentning af DAKA. Afhentning foregår efter behov. Afhentningspladsen er placeret i området v. gyllebeholderne.

Konsekvensvurdering

Det er ansøgers vurdering at driftsherre med de beskrevne rutiner har opbygget et affaldshieraki der kan opfylde kravene til IE-brug.

Det forventes ikke at den beskrevne produktion genererer affaldsmængder er atypiske eller afvigende for lignende produktioner andre steder.

Farlige stoffer

Til brug for Kommunalbestyrelsens vurdering efter § 36 stk. 1 pkt. 13 om begrænsning af anvendelse, fremstilling eller frigivelse af farlige stoffer der kan forurene jord og grundvand.

I nedenstående tabel er oplyst de relevante farlige stoffer, som husdyrbruget anvender, fremstiller og/eller frigiver i forbindelse med husdyrbrugets drift. Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i *artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger*. Det vurderes at alle emnerne i skemaet er reguleret af anden lovgivning, hvorfor det ikke vil/bør give anledning til yderligere vilkår til begrænsning af anvendelse, fremstilling eller frigivelse af disse stoffer.

Med udgangspunkt i Miljøbeskyttelsesloven og underliggende love og bekendtgørelses regelsæt for håndtering af miljøfarlige stoffer, håndteres (anvendes fremstilles og/eller frigives) miljøfarlige stoffer på husdyrbruget efter gældende regler og vejledninger. Ved anvendelse indendørs, minimeres risiko for forurening, da alle stalder og foderlade er med fast gulv, der sikrer mod gennemtrængning til jord og grundvand under bygningerne. Ved utilsigtet hændelse handles jf. beredskabsplanen.

Ved utilsigtet hændelse handles jf. beredskabsplanen.

Emne	Anvendelse
Husdyrbruget	
Medicin	Syge dyr skal behandles så de ikke lider. Gældende regler for veterinærmedicin.
Desinfektion	Desinfektionsmidler anvendes i forbindelse med vask af stalde. Midlerne anvendes efter påtrykt anvisning. Gældende vejledning for anvendelse.
Spraydåser	Spraydåser indeholder væske under tryk.
Gylle	Gylle fremstilles på ejendommen. Gylle er farligt for vandmiljøet. Opbevaring og anvendelse af gylle er reguleret i Husdyrgødningsbekendtgørelsen
Dieselolie	Til varmekanoner til udtørring af stalde efter vask. Tanken placeres i forbindelse med den nye stald. Oplag af dieselolie reguleres i Olietankbekendtgørelsen
Svovlsyre	Svovlsyre leveres og opbevares i godkendte palletanke i tilknytning til forsøringsanlægget på fast uigennemtrængelig bund med afløb til procestank.

Tabel 8. Oversigt over farlige stoffer der anvendes på husdyrbruget

Ammoniakemission

Samlet resultat af ammoniakberegninger

Samlet emission: **6832,7** (kg NH₃-N/år)

Meremission (8 års-drift): **2983,1** (kg NH₃-N/år)

Meremission (nudrift): **2983,1** (kg NH₃-N/år)

4.1 Samlet ammoniakemission fra husdyrbruget (stald og lager)

Driftstype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	5783,6	1049,1	6832,7
Nudrift	3450,0	399,6	3849,6
8 års-drift	3450,0	399,6	3849,6

Følgende virkemidler til reduktion af ammoniakfordampning er anvendt:

- Delvist fast gulv 25/49% til slagtesvin
- Forsuring af husdyrgødning i stalde til slagtesvin – 56% reduktionseffekt.
- Fast overdækning af ny gyllebeholder – 50% reduktionseffekt.

Påvirkning af natur

I skema 232 331 er der indsat naturpunkter hvortil der er regnet på kvælstofdeposition til området som følge af ammoniakfordampning fra stalde og lagre.

Oversigt af naturpunkter

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Skov - gammel skovjordbund - NØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,2
Skov - gammel skovjordbund - SØ	Kategori 3	Ansøger	0	S	2,6	2,6	3,9
§3 vandhul Ø	Kategori 3	Sagsbehandler	0	V	0,4	0,4	0,9
§3 vandhul NØ	Kategori 3	Sagsbehandler	0	V	0,2	0,2	0,5
§3 vandhul N	Kategori 3	Sagsbehandler	0	V	0,2	0,2	0,7
Natura 2000 (Habitat)	Kategori 1	Ansøger	1	V	0,0	0,0	0,0
Overdrev S	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,1
Mose S II	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,1	0,1	0,2
Mose V	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,1
Overdrev N	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,1	0,1	0,3
Mose SV	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,4
Mose S	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	0,6
Mose N	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	0,3	0,3	0,7
Overdrev N	Kategori 2	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0
Natura 2000 (Fuglebeskyttelse)	Kategori 1	Ansøger	1	V	0,0	0,0	0,0

Tabel 9. Beregning af kvælstofdeposition til omkringliggende natur

Kategori 1 natur

Der skal jf. bilag 3 vurderes på totaldeponeringen til naturtypen, kravet til den ansøgte udvidelse er en maksimal deponering til naturområdet på 0,7-0,4-0,2 kg NH₃-N pr ha pr år afhængig af antallet af andre husdyrbrug der med deres produktion bidrager til afsætningen i samme naturpunkt.

Der er indenfor 1 km omkring ejendommen ikke registreret og udpeget særligt følsomme naturtyper i kategori 1. Ansøger har derfor udpeget nærmest registrerede beskyttelsesområder til beregning.

Nærmeste **fuglebeskyttelsesområde er Vresen og havet mellem Fyn og Langeland**. Området ligger ca 8 km NV for ejendommen og er præget af store flader med rev. Besætningen totaldeponerer efter udvidelsen 0,0 kg N/ha/år. Der er i ansøgningssystemet ikke fundet kumulation med andre husdyrbrug.

Den ansøgte ændring opfylder kravet til deponering på kategori 1 naturen.

Nærmeste **habitatområde er Centrale Storebælt og Vresen NAT-116**. Området ligger ca. 5,4 km NV for ejendommen og dækker primært samme område som fuglebeskyttelsen nævnt ovenfor. Besætningen totaldeponerer efter udvidelsen 0,0 kg N/ha/år. Der er i ansøgningssystemet fundet kumulation med ét andet husdyrbrug – således maksimalt tilladt totaldeposition 0,4 kg N/ha/år.

Den ansøgte ændring opfylder kravet til deponering på kategori 1 naturen.

Kategori 2 natur

§3 overdrev N

Naturtypen kræver ikke kumulativ vurdering.

§3 overdrev N for ejendommen. Der skal jf. bilag 3 vurderes på totaldeponeringen til naturtypen, kravet til den ansøgte udvidelse er en maksimal deponering til naturområdet på 1,0 kg N/ha/år. Besætningen totaldeponerer efter udvidelsen 0,0 kg N/ha/år.

Den ansøgte udvidelse opfylder således kravet til deponering på kategori 2 naturen.

Kategori 3 natur

Sønderskov - Potentiel ammoniakfølsom skov (se rød markering)

Naturtypen kræver ikke kumulativ vurdering.

Der skal jf. bilag 3 laves en konkret vurdering af merdeponeringen til naturtypen, såfremt denne ligger over 1,0 kg NH₃-N pr. ha pr. år. Besætningen mer-deponerer efter ændringen 2,6 kg N/ha /år. (totalbelastning = 3,9 kg N/ha/år)

Den ansøgte udvidelse opfylder således ikke kravet til deponering på kategori 3 naturen, uden der laves yderligere vurderinger af påvirkningen fra det konkrete projekt.

Svendborg og Langeland Kommune har således lavet en vurdering af tålegrænsen baseret på 'Notat om ammoniakfølsomme skove – kortlægning og vejledning – Kbh. Universitet 2016' samt inddraget Miljø- og Fødevarerklagenævnets udtalelser i gentagne afgørelser.

Baggrundsbelastningen er således beregnet som et gennemsnit på GRID-niveau over de seneste 3 års målinger af baggrundsdeposition. Der er anvendt følgende gennemsnit ;

2019 – 10,533 kg N/ha/år

2018 – 10,140 kg N/ha/år

2017 – 11,627 kg N/ha/år

Beregnet og anvendt gennemsnit – 10,77 kg N/ha/år

Skovens tålegrænseinterval er fastlagt til 15-20 kg n/ha/år – og ud fra de konkrete registreringer at den faktiske naturkvalitet i skoven fastlægges skovens tålegrænse at ligge i den øvre del af tålegrænseintervallet.

Med en baggrundsbelastning på 10,77 kg N/ha/år + 3,9 kg N/ha/år = 14,67 kg N/ha/år totalbelastning til Sønderskov. Den samlede ammoniakdeposition opgjort pr. år ligger således ikke indenfor tålegrænseintervallet og langt under den vurderede tålegrænse for skoven.

Det kan derfor konkluderes at det ansøgte ikke vil få negativ påvirkning for Sønderskov.

Der er yderligere indsat en række naturområder til vurdering i kategori 3, -herunder også mindre §3 søer i lokalområdet. Ingen af dem overskrider afskæringskriterierne for merdeposition til naturtypen. Det kan derfor konkluderes at det ansøgte ikke medfører negativ påvirkning på naturområder defineret ved kategori 3.

BAT ammoniak

Kommunen skal anvende Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" ved vurderingen af, om det ansøgte lever op til kravet om anvendelse af BAT.

Vejledningen anviser en metode til fastsættelse af en ammoniakemissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg. Af Miljøstyrelsens introduktion til de vejledende emissionsgrænseværdier fremgår bl.a. følgende: "På den baggrund skal godkendelsesmyndigheden ud fra proportionalitetsmæssige betragtninger foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der objektivt set kan lade sig gøre i de eksisterende dele af anlægget inden for de led i produktionskæden, som indgår i fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Godkendelsesmyndigheden bør i den forbindelse anvende de principper, som anvendes ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Herefter bør der fastsættes en samlet emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, hvorefter ansøger i overensstemmelse med bemærkningerne i afsnit 4.2 har frit valg på hele anlægget."

I skema 232 331 er der, på baggrund af produktionsarealet beregnet et BAT-niveau for det samlede anlæg. Det samlede BAT-niveau er en ammoniakfordampning på maksimalt 8.051 kg NH₃-N fra husdyrbrugets stalde og lagre.

Samlet BAT beregning 			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	6728	1324	8051
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	5784	1049	6833
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	1219
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 11. Beregning af BAT-niveau for ammoniakfordampning fra stalde og lagre.

Følgende virkemidler til reduktion af ammoniakfordampning er anvendt:

- Delvist fast gulv 25/49% til slagtesvin
- Forsuring af husdyrgødning i stalde til slagtesvin – 56% reduktionseffekt.
- Fast overdækning af ny gyllebeholder – 50% reduktionseffekt.

Ved beregning af BAT-niveauet for nye stalde og beholdere, er der i skema 232 331 anvendt 'Nyt staldafsnit / lager', mens der for den eksisterende stald og beholder der forsætter uændret drift, er anvendt 'Eksisterende staldafsnit / lager' – kun et mindre område af eksisterende stald der hidtil har fungeret som udlevering er indsat som 'Nyt staldafsnit' fordi udleveringen i hht. til tidligere godkendelse ikke var en del af omdriften i staldanlægget.

Ansøger indretter i forbindelse med ombygningen denne afdeling som buffer og aflastningsafdeling, og arealet bør derfor indgå som 'Nyt staldafsnit' på lige fod med de nye stipladser.

Virkemidlers effekt og drift er i genbehandlingen tilpasset ny viden på området.

<https://husdyrvejledning.mst.dk/media/187236/samspil-mellem-miljoeteknologier.pdf>

BAT – management:

I henhold til BREFF-dokumentet, er det BAT at træne og uddanne medarbejdere, registrere og søge at minimere ressourceforbruget i produktionen, at minimere affaldsmængder og have fastlagte rutiner omkring sortering og bortskaffelse samt udarbejde og løbende at opdatere en beredskabsplan til brug ved ulykker eller utilsigtede hændelser med risiko for ansatte og omgivende miljø.

Husdyrbruget håndterer management på følgende måde;

- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse.
- Medarbejderne er orienteret om at ejendommen er miljøgodkendt og hvilket ansvar der dermed følger.
- I driftsregnskabet registreres ressourceforbruget af energi, vand og foder.
- Rengøring i og omkring bygninger foretages jævnlige med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at sikre, at der ikke opstår uhygiejniske forhold.
- I forbindelse med indretningen af produktionsanlægget er der fokus på, at indretningen tager hensyn til en rationel drift, af hensyn til ressourceforbruget i driften og de daglige arbejdsgange.
- Ud fra et proportionalitetshensyn, er der fokus på hvilke staldsystemer der er bedst anvendelige i relation til miljø, arbejdsforbrug og dyrevelfærd for at fremtidssikre virksomheden.
- Der er udarbejdet Beredskabsplan. Planen ajourføres i forbindelse med etablering af den ansøgte stald.
- Der iværksættes et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er driftsklar.
- Der er faste rutiner i forhold til bortskaffelse af bedriftens affald.

BAT – foderstrategi:

I henhold til BREF-dokumentet, er det BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af foderet og løbende kontrol, således det over den samlede vækstperiode tilpasses dyrenes behov.

IE-husdyrbrug skal for at reducere den samlede mængde kvælstof og fosfor, der udskilles, som minimum enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof og fosfor, der udskilles og er tilladt i henhold til forordning (EF) nr. 1831/2003 om fodertilsætningsstoffer.

Der anvendes min. 2 blandinger til slagtesvin og 2-3 blandinger til smågrisene - fasefodring.

For at reducere den samlede mængde fosfor der udskilles, kan der anvendes fodertilsætningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase) og er tilladt i henhold til forordning (EF) nr. 1831/2003 om fodertilsætningsstoffer eller letfordøjeligt uorganisk fosfat som f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder. IE-husdyrbruget kan anvende en kombination af de nævnte teknikker.

Husdyrbruget tilsætter fytase i relevante blandinger for derved at øge optagelsen af naturligt forekommende fosfor i kornet. Derved kan foderets indhold af tilsat mineralsk fosfor (monocalciumfosfat) reduceres, og den udskilte mængde fosfor reduceres.

BAT-vand og energi

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at registrere vandforbruget gennem måling og ved detektering/reparation af lækager.

Husdyrbruget håndterer vand og energi som følger:

Vand

- Vandforbruget registreres i regnskabet.
- Lækager findes og repareres hurtigst muligt.
- Defekte drikkenipler udskiftes eller afkalkes.
- Der er monteret vandmåler på staldanlægget for at kontrollere forbruget og optimere på vandforsyningen.
- Drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt for at undgå spild.
- I forbindelse med rengøring, iblødsættes staldene for at reducere vaskevandsforbruget.
- Der udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsventiler for at undgå spild.
- Drikkenipler monteres over krybber for at undgå spild.
- Der er etableret overbrusning i staldene. Overbrusningen virker som temperaturregulering for dyrene og fordi der bruses med koldt vand, vil rumtemperaturen samtidig falde. Herved mindskes ammoniakfordampningen fra kanaler og overflader.

Belysning

- Ejendommen har belysning ved adgangsveje, porte og udleveringsramper som primært anvendes i årets mørke måneder.
- Der anvendes lavenergilysstofrør i den nye stald. Ved udskiftning af lyskilder i eksisterende stalde, skiftes til energieffektiv belysning.

Ventilation

- Der anvendes frekvensregulerede ventilatorer i alle stalde. I forhold til traditionelle spjældregulerede ventilatorer bruger disse mindre energier. Forskellen er at frekvensregulerede ventilatorer nedjusterer kapaciteten ved at bruge mindre strøm, hvor de spjældregulerede bruger den samme mængde strøm, uanset ventilationsbehov, men regulerer på spjældets åbning.
- Ventilationsanlægget tilses dagligt for driftsforstyrrelser.
- Anlægget justeres min. 2 gange årligt til hhv. sommer/vinterindstillinger for at modvirke unødigt energiforbrug.
- Mekaniske dele renholdes årligt og noteres i logbog.

BAT- opbevaringsanlæg

- Den ene beholderne har flydelag i form af halm. Tilstand og vedligehold dokumenteres med logbog. I ansøgt drift etableres fast overdækning af beholderen.
- Den nye beholder etableres med fast teltoverdækning.
- Beholderne kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger.
- Beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
- Lagrene tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse.
- Gyllen omrøres kun i forbindelse med tømning eller overpumpning til vogn.
- Beholderne er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at beholderne hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Forslag til egenkontrollvilkår

Virkemidler til ammoniakreduktion

- Der stilles vilkår til driften af ejendommens forsuringsanlæg og SmellFigther i hht. standardvilkår fra Miljøstyrelsens Teknologiliste evt. suppleret med leverandørens anvisning for driften.
- Der føres logbog over flydelag på ejendommens eksisterende beholdere.
- Der føres logbog over nødvendige reparationer på faste overdækninger til ejendommens processtank samt ny beholder.

IE-brug

- Der indsendes årlig indberetning jf. reglerne for IE-brug – Miljøledelse. Herunder håndteres medarbejderforhold, fodringskrav, rengøring og vedligehold samt ressourceforbrug.

Beredskabsplan

- Der skal kontinuert og min. en gang årligt opdateres Beredskabsplan til brug ved utilsigtede hændelser eller brand.

Befolkningen og menneskers sundhed.

Der er i materialet anført beskrivelser og beregninger af støj, støv og lugt. Således er det påvist at der i en radius omkring anlægget må forventes visse gener forbundet med enten luftkvalitet eller støj fra ejendommen. Ingen af de beskrevne fokusområder giver anledning til en belastning der ligger ud over de ved lov fastsatte grænseværdier eller geneafstande for produktioner af denne type.

Der vil i forbindelse med sagens behandling stillet vilkår til en kontinuert overvågning af produktionens belastning i lokalområdet via de kommunale tilsyn med husdyrbruget.

Det vurderes, at de beskrevne arbejdsfunktioner, og den heraf afledte virkning, ikke vil give anledning til en påvirkning, som kan have konsekvenser for sundheden hos omkringboende.

Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kat 1- og 2 natur samt bilag 4 arter.

Ingen af ejendommens bygninger ligger i Natura 2000-område. Nærmeste Natura 2000 område N116 Centrale Storebælt og Vresen, som ligger cirka 5,4 km nordvest for husdyrbruget.

Det er vurderet ud fra ammoniakdepositions-beregninger til nærmere liggende naturområder samt den store afstand fra produktionsanlægget til Natura 2000-områderne, at kvælstofdeposition som følge af ammoniakfordampning fra husdyrbrugets stalde og lagre, ikke er til skade for de beskyttede Natura 2000-områder. Det er vurderet, at projektet hverken i sig selv eller i kumulation med andre påvirkninger og bidrag fra andre projekter har skadevirkning på Natura 2000-områderne eller de naturtyper og arter, der forekommer i de internationale naturbeskyttelsesområder, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne.

Der er registreret flere søer og vandhuller i nærheden af staldanlægget men der er ikke registreret Bilag IV arter i området.

Det vurderes med baggrund i oplysninger om den ansøgte drift, at projektet ikke vil medføre ændringer af naturområder, der påvirker bilag IV-arter eller deres levesteder.

Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima

Forureningen af vand, luft og jord påvirker menneskers helbred og skader naturen. Hvor farlig forureningen er, afhænger både af hvilke stoffer, og hvor store mængder, der er tale om.

Luftforureningen i Danmark kommer typisk fra køretøjer, skibe, fritidsfartøjer, brændeovne, fra erhvervsvirksomheder og fra energiproduktion. I Danmark får vi også skadelige stoffer blæst ind over grænserne.

Jordforurening stammer ofte fra virksomheder og industri, som gennem tiden har brugt mange kemikalier. Utætte tanke eller ødelagte kloakledninger kan også være skyld i, at olie og kemikalier har forurennet jorden.

Der er i materialet anført beskrivelser og beregninger af ammoniakfordampning fra stalde og lagre. Besætningens samlede udledning af ammoniak er beskrevet og beregnet jf. Vejledende emissionsgrænseværdier der er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik i produktionen.

Den faste del af næringsstofferne som ligger bundet i husdyrgødningen, håndteres og fordeles i henhold til bedriftens mark- og gødningsplan. Planen udarbejdes af eksperter på området og indsendes hvert år til kontrol og godkendelse i Plantedirektoratet. Arealer og gødningsfordeling er ikke længere en del af husdyrgodkendelsen for bedriften og er derfor heller ikke kommenteret yderligere i materialet.

Ingen af de beskrevne fokusområder giver anledning til en belastning der ligger ud over de ved lov fastsatte grænseværdier for produktioner af denne type.

Det vurderes, at de beskrevne arbejdsfunktioner og den heraf afledte virkning, ikke vil give anledning til en påvirkning, som kan have konsekvenser for vand, luft eller klima omkring produktionen.

Materielle goder, kulturarv og landskab.

Husdyrbruget er beliggende i primært landbrugsområde. Landskabet på Langeland er overordnet set et randmorænelandskab, der er skabt af den baltiske gletsjer, der havde sit fremstød gennem Østersøen for ca. 15.000 år siden. Ved mødet med Fyn delte gletsjeren sig i to tunger rundt om øen, henholdsvis Lillebæltsgletsjeren og Storebæltsgletsjeren, der har haft afgørende betydning for den geologiske dannelse af Langeland.

Ejendommen ligger udenfor områder der i kommuneplanen er udpeget som:

- *Geologiske bevaringsværdier*
- *Værdifulde kulturmiljøer*
- *Kulturhistoriske bevaringsværdier*

Ansøger har i forbindelse med den tidligere behandling af sagen oplyst følgende;

Sønderskovgård er beliggende i et område, som i Kommuneplan 2013-2025 er udpeget som øvrigt åbent land udenfor større sammenhængende landskabsområder, geologiske beskyttelsesområder eller områder med værdifuldt landskab.

Staldanlægget og arealerne i umiddelbar tilknytning er alle beliggende i større værdifulde landbrugsområder. Anlægget er ikke beliggende inden for områder til større husdyrbrug > 500 DE. Dette er dog ikke en forudsætning for at kunne ændre, udvide eller etablere en husdyrproduktion, så længe Husdyrbrugloven overholdes.

Både eksisterende stald og den nye stald er beliggende i et område med særlig drikkevandsinteresse. Desuden er der for det pågældende område en indsatsplan i forhold til grundvandsbeskyttelse.

Anlægget er ligeledes beliggende uden for særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder og

naturområder af lokal, regional, national eller international betydning.

Omkring ejendommen ligger spredt landbrugsbebyggelse og mange af markarealerne er adskilt af læhegn.

Der ligger ingen fredede fortidsminder, omkring ejendommen. Dog findes flere beskyttede jord og stendiger på ejendommens landbrugsarealer.

De nye stalde placeres i umiddelbar tilknytning til eksisterende, og opføres i tilsvarende materialer.

Husdyrbruget har adgang direkte til offentlig vej, Sønderskovvej samt Bøstrup Strandvej.

Det vurderes, at placeringen af det eksisterende og den nye ansøgte stald ikke forringer de landskabelige, kulturhistoriske, rekreative samt natur- og miljømæssige værdier i området.